

Kerk Magazine

VERNIEUWDE VORMGEVING!

Strijklicht op damast

Prijs voor Marco Born

In deze editie

Epe herbouwt Regenboogkerk
Naar een ontwerp van Steven van Kooten

- Makelaar helpt migrantenkerken zoeken naar ruimte
- Ringleiding maakt plaats voor nieuwe techniek
- Nieuw beeld, licht en geluid in Vriezenveen
- Gemeente én psalm in beeld bij kerktelvisie
- Bouwen en verbouwen van Abcoude tot Zwolle

Stream uw kerkdienst of viering

Eenvoudig de kerkdienst of viering meebeleven

Benieuwd naar de mogelijkheden?

Neem contact met ons op!

Mail naar info@kerkomroep.nl
of bel 0182-750520.

Kerkomroep.nl

Jaargang 17 – nr. 3 September 2026

Kerkmagazine verschijnt viermaal per jaar en wordt verspreid onder kerkrentmeesters, koster, beheerders etc. in alle kerken in Nederland.

Eindredactie Kees Posthumus

Medewerkers in dit nummer
Margot C. Berends, Annelies Buit, Patrick Nederbragt, Bastiaan van Soest, Korstiaan van Vliet.

Uitgever Marco van de Wetering

Foto voorzijde

Artist impression ontwerp Regenboogkerk Epe
Beeld: Van Kooten Architectuur

Advertentie exploitatie

ER-Communicatie
Ed Rothuis
T +31 (0)6 270 288 77
E info@er-communicatie.nl
I www.er-communicatie.com

Vormgeving

Origin Media
Martine van der Peijl
E info@originmedia.nl
I www.originmedia.nl

Uitgever

Helderblauw BV
Postbus 209
3770 AE Barneveld
T 0342 712 512
E kerkmagazine@helderblauw.nl
I www.kerkmagazine.nl
KvK 08178996
BTW nr: 8197.23.393.B01

Adreswijziging

Wilt u een adreswijziging van uw kerk doorgeven? Ga dan naar www.helderblauw.nl/adreswijziging-kerken

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, digitaal of op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

© 2026 – Helderblauw, Barneveld

Inhoud

3

4

EPE HERBOUWT REGENBOOGKERK

Op 20 augustus 2024 ging de Regenboogkerk te Epe in vlammen op. In het voorjaar van 2027 start de herbouw, naar een ontwerp van Steven van Kooten.

9 HUISVESTING MIGRANTENKERK

David van Duinen adviseert migrantenkerken én Nederlandse kerken over (ver)huur en (ver)koop van kerkruimtes. Er gaat veel goed en er kan veel beter.

14 GEMEENTE IN BEELD

Hoe projecteer je voor de kijkers thuis zowel de gemeente als de psalm of het lied dat wordt gezongen? Kerkomroep en Kerkbeamer bedachten de oplossing.

16 EXIT RINGLEIDING

Binnen vijf jaar maakt de goede oude ringleiding plaats voor een nieuwe techniek: Auracast. Voorlopig worden de twee gecombineerd.

22 VRIEZENVEEN KIEST VOOR KWALITEIT

Schaapsound verzorgde beeld, geluid, verlichting en digitale infrastructuur in Het Kruispunt, het nieuwe multifunctioneel centrum van Hervormd Vriezenveen.

27 ALLES OVER DAMAST

Kunsthistorica Sanny de Zoete maakt damastlakens op maat. Onlangs verscheen van haar hand het standaardwerk Strijklucht op damast.

43 ZOLDERVLOER BLIJKT KRUISWEG

In de Nijmeegse Dominicuskerk te Nijmegen dienden veertien 140 jaar oude schilderijen van een kruisweg als vloer voor de zolder van de kerk.

Kerk
Magazine

Epe herbouwt de Regenboogkerk

Op 20 augustus 2024 ging de Regenboogkerk te Epe in vlammen op. In het voorjaar van 2027 start, na tweeënhalf jaar voorbereiding, de bouw van een nieuwe kerk.

TEKST: **KEES POSTHUMUS** | BEELD: **STEVEN VAN KOOTEN, KERKMAGAZINE**

Egbert Dijkgraaf is voorzitter van de kerkenraad van de Regenboogkerk. Doorgaans vindt een interview plaats in de betreffende kerk, nu kan dat niet. Waar tot augustus '24 de Regenboogkerk stond, is nu een lege, dorre vlakte. Aan de randen ervan pakt biodiversiteit haar kansen. Ons gesprek vindt plaats naast de prachtige Grote Kerk van Epe. Dat roept direct de eerste vraag op:

WAAROM EEN NIEUWE KERK BOUWEN?

Dijkgraaf: “Dat is een terechte vraag. Als gemeente dachten wij de afgelopen tijd na over wie wij als Regenboogkerk zijn, wie wij zouden willen zijn en wat we daarvoor nodig hebben aan gebouw en spullen. Hebben we echt een nieuwe kerk nodig of maken we gebruik van een bestaande ruimte? Er staan in Epe vier protestantse kerken behorend tot de Protestantse Kerk in Nederland: drie hervormde kerken en wij, de gereformeerde Regenboogkerk. Een gefuseerde Protestantse Gemeente is hier nog niet ontstaan. Bij alle vier de kerken is er wel bereidheid om naar elkaar toe te groeien. Ook werken we al geruime tijd samen in de diaconie en in het jeugdwerk. In de zomermaanden houden we veel gezamenlijke diensten.”

TERUG NAAR AUGUSTUS 2024.

Dijkgraaf: “Op het gemeentehuis werk ik aan de energietransitie in onze gemeente, een taak die ik oppakte na mijn pensionering. Ik werk aan projecten die de energietransitie

dienen, van zonneparken tot de isolatie van huizen.

Een collega kwam me vertellen dat de Grote Kerk in brand stond. Vanaf de tweede verdieping zag ik over de daken heen dat dat niet het geval was. Intuïtief voelde ik dat er iets mis was: de brand leek te zijn in de buurt van onze kerk. Ik liet alles liggen en liep naar de Regenboogkerk, die al in lichterlaaie stond.

Het werd een hectische middag. Er moest veel geregeld worden, er kwamen veel telefoontjes binnen. Emoties laaiden op, mensen waren ontzet en verdrietig.” Nog dezelfde avond kwamen de leden van de Regenboogkerk in groten getale bij elkaar in de Grote Kerk. Er werden tranen geschreid, mensen omhelsden en troostten elkaar. De meeste mensen konden niet bevatten wat er gebeurd was. Een klein deel, de rasechte optimisten, zagen er direct een kans in. Dijkgraaf: “Een dag later fietste ik terug naar de kerk, met de gedachte dat de kerk er misschien gewoon weer zou staan. Dat was natuurlijk niet zo, er lag een stinkende, nasmeulende puinhoop.”

ZALENCENTRUM

” Regio 07 van de Nederlandse Kring van Fuchsiavrienden

Egbert Dijkgraaf

Deze stinkende, nasmeulende puinhoop was het restant van de kerk, die in 1937 in gebruik werd genomen en in 1965 en 2000 werd gerenoveerd en vergroot. Een bakstenen zaalkerk op een kruisvormige plattegrond, met hoge zadeldaken. In de voorgevel was de invloed van de Amsterdamse School zichtbaar.

In de loop der jaren werd achter de kerk een zalencentrum gerealiseerd, dat volop werd gebruikt door de kerk zelf én door plaatselijke huurders, zoals een taal instituut, een typ-school en: regio 07 van de Nederlandse Kring van Fuchsiavrienden. Eens per week was de kerk een distributiepunt voor de Voedselbank.

Na de brand vond de Regenboogkerk voor haar kerkdiensten onderdak in Burgerenk, een wijkgebouw waar de grote zaal op zondag wordt omgebouwd tot kerkzaal.

KERKADVISEUR

Na de eerste schok ontwikkelde de kerkenraad een plan om de gemeente te laten meedenken en meebeslissen ►

over mogelijke herbouw.
“In een aantal gemeenteavonden bespraken wij welke koers we als kerk wilde gaan varen en wat daarvoor nodig was. Wij vonden een procesbegeleider: Bernard Vosselman, kerkelijk adviseur bij VIANOVUS-kerkadvis. Dat werkte goed. Hij leidde de bijeenkomsten, zorgde dat iedereen zijn zegje kon doen en deed effectieve interventies om ons verder te helpen. In deze fase was hij een kundig adviseur.
Na de zomer van 2025 kwam daar het besluit uit om de kerk te herbouwen. Daarbij speelden twee belangrijke overwegingen. De eerste was het gevoel van verlies bij oudere gemeenteleden. Hun kerk, een eigen plek met alle geschiedenissen van lief en leed, doop, trouw, en rouw, was er niet meer. De tweede was dat de verzekering alleen uitkeert bij herbouw. De kerk, bijeen gespaard door vrijgevig gereformeerde Epenaren, zou in één klap weg zijn en nooit meer terugkomen. Die gedachte bleek een te grote hobbel om te nemen.”

Zijdelings kwamen de gesprekken soms op de wens een eigen identiteit te behouden, in plaats van aansluiting te zoeken bij een van de hervormde gemeenten. Volgens Dijkgraaf speelde dat geen hoofdrol.

ARCHITECT

Een volgende fase brak aan: de selectie van een architect. Vier bureaus werden gevraagd om een eerste plan. Na een gespreksronde vielen er twee af, waarna in december 2025 de keuze viel op architect Steven van Kooten.
Dijkgraaf: “De keuze was unaniem. Steven hield een eerste presentatie voor de gemeente, over zijn aanpak en zijn bureau. Hij heeft een prettige manier van presenteren. Hij geeft duidelijk leiding, luistert goed en geeft heldere antwoorden. Hij combineert creativiteit met vakmanschap.
Op basis van ons programma van eisen, zeven kantjes, maakte hij een eerste ontwerp. Het nieuwe gebouw heeft, zoals het oude, een kerkzaal en een zalencentrum. Dat bevond zich eerst achter de kerkzaal, in de nieuwe situatie bevindt het zich, vanaf de straat gezien, voor de kerkzaal.
De kerk wil zich hiermee, nog meer dan voorheen, openen voor mensen van goede wil, voor dorpsgenoten. Een plek van ontmoeting voor het hele dorp, waar mensen zich thuis voelen. Concerten in de grote zaal, oefenruimtes voor koren, de Voedselbank en andere huurders komen wellicht terug. Wij willen dat de kerk doordeweeks bruikbaar is voor een waaier aan activiteiten”.
Zoals: regio 07 van de Nederlandse Kring van Fuchsiavrienden.

BOUWVLAK

Het nieuwe gebouw moest passen binnen het bestaande bestemmingsplan en op het bestaande bouwvlak. De twee rechthoeken, de Voorhof en de kerkzaal, passen op de plek waar het oude gebouw stond. De Voorhof wordt een soort foyer, zoals in een theater. De keuze om te bouwen op het oorspronkelijke bouwvlak maakt het mogelijk om binnen de regels van de Omgevingswet een lichter en vooral korter vergunningstraject te doorlopen. Het verplichte overleg met omwonenden verloopt prettig, er worden geen grote problemen verwacht.
Dijkgraaf: “De behoefte aan snelheid is groot. Veel gemeenteleden zijn op leeftijd, mensen willen graag de opening en het gebruik van de nieuwe kerk meemaken. Als stuurgroep doen wij ons best om de vaart erin te houden.”

ORGANISATIE

Voor de herbouw is een projectorganisatie ingericht. Er is een stuurgroep van vier personen, waarin de halve kerkenraad zit. Er zijn vier werkgroepen op verschillende deelgebieden. Elke werkgroep heeft een zogenaamde kartrekker. De werkgroep beeld en geluid, inclusief het nieuwe orgel, zorgt ervoor dat de nieuwe kerkzaal goed bruikbaar is voor zowel spraak als muziek.
“In de Grote Kerk van Epe klinkt muziek fantastisch en het orgel magistraal, maar spraak is lastiger. Omdat wij van voor af aan beginnen, kunnen we dat goed regelen. De werkgroep kerkinrichting gaat, binnen het ontwerp van Steven, over de details: het liturgisch meubilair, de kleuren, de stoelen. De werkgroep communicatie

informeert gemeenteleden en anderen over het verloop van het bouwproces. Een laatste werkgroep houdt zich bezig met gemeentegroei.
Wij willen van betekenis zijn, op zondagochtend in de lofzang en doordeweeks in dienst aan de gemeenschap om ons heen. Wij vragen pioniers om met plannen te komen hoe wij levende stenen kunnen zijn, die samen een mooi, heilig gebouw vormen. "

WORSHIP

Dijkgraaf: “De Regenboogkerk is een kerk met verschillende richtingen. Het delen van het goede nieuws kan op veel verschillende manieren. De een vindt het belangrijk dat we cultureel zichtbaar zijn. Wij zijn een creatieve gemeente, zowel muzikaal als beeldend. Cultuur kan een weg zijn om mensen te bereiken, met concerten, tentoonstellingen, film misschien. Anderen beleven het liefst mooie worship-diensten met een band en een duidelijke getuigenis. De uitdaging is om dat bij elkaar te brengen in een levende gemeente.”
Om maaltijden te organiseren voor zo’n 25 tot 30 mensen wordt er geïnvesteerd in een keuken die daarin kan voorzien. Achter in de kerkzaal komt op de begane grond een kleine kapel, die zowel vanuit de kerkzaal als van buiten toegankelijk is.

DUURZAAMHEID

De nieuwe kerk wordt duurzaam en gasloos, hier brengt Dijkgraaf zijn deskundigheid in.
“Binnenkort bezoeken wij hier in de buurt een verduurzaamd dorpshuis, samen met de plaatselijke energie-coöperatie. Zon Op Dak is een voor de hand liggend maatregel. Wij

onderzoeken ook of wij kunnen functioneren als een energie-hub voor de buurt, waarin we samen energie opwekken en verdelen. Batterij-opslag zal daarbij belangrijk zijn. De uitvoering van deze hub zal liggen bij de energie-coöperatie, zodat wij zelf op dat punt ontzorgd worden.
Sommige mensen zullen zich afvragen of zonnepanelen het dak van de kerk niet zullen ontsieren. Dat hoeft niet, je kunt in het dak geïntegreerde panelen gebruiken. Zo worden wij de eerste kerk met een geïntegreerd zonnepanelendak, een primeur.” Bij de inrichting van de omgeving rond de kerk worden duurzaamheid en biodiversiteit een belangrijke factor.

LOKAAL

De kerk zoekt bij voorkeur lokale bedrijven om de herbouw uit te voeren. Uit Epe zelf komt het grote aannemersbedrijf Van Norel Bouwgroep. Er is contact met twee

aanbieders van beeld en geluid in Zwolle. Het nieuwe orgel wordt geleverd door Reil, een orgelbouwer uit het naburige Heerde. Reil wordt daarbij geadviseerd door Hans Fidom, hoogleraar Orgelkunde aan de Vrije Universiteit, en Jan Brill, voor akoestische deskundigheid.

FINANCIËN

Het overgrote deel van de bouwkosten bestaat uit de uitkering van verzekeraar Donatus. Dat is niet helemaal genoeg: de hoogte ervan is bevroren in 2024 en in de afgelopen twee jaar zijn de prijzen fors gestegen. Voor het tekort put de kerk uit eigen middelen, een spaarpotje dat de afgelopen jaren onder andere door legaten werd gevuld.
Dijkgraaf: “Wij hadden nooit kunnen voorzien dat we door dit proces samen door te maken sterker zijn geworden. Er is veel goede wil, er wordt niet gemopperd, er is veel energie om een nieuwe start te maken in de nieuwe kerk.” ■

In de komende nummers volgt *Kerkmagazine* de nieuwbouw van de Regenboogkerk in Epe.

Gemeente:	www.regenboogkerk.nl
Begeleiding besluitvorming:	www.vianovus.com
Architect:	www.vankootenarchitectuur.nl
Aannemer:	www.vannorel.nl
Orgel:	reil.nl
Akoestisch advies:	geluidburo.nl

Hoe verzeker je de viering van het samenkomen?

Elke kerk heeft een unieke betekenis. Stilte en reflectie gaan er hand in hand met vreugde en vieren. Zo'n plek waar de ziel thuiskomt is onvervangbaar. Maar niet onverzekerbaar, want met de specialistische kennis van Donatus wordt de herbouwwaarde van uw kerk nauwkeurig getaxeerd en verzekerd. Daarbij kunt u rekenen op deskundig preventieadvies. In geval van schade treden we daadkrachtig op en nemen we u veel werk uit handen. Zo blijft uw kerk verzekerd van een toekomst waar ook volgende generaties van kunnen genieten.

Nieuwsgierig? Ontdek meer op www.donatus.nl

donatus
verzekert kerken en monumenten

Kerk gezocht

Migrantenkerken zoeken onderdak. Sommige Nederlandse kerken hebben ruimte over. David van Duinen adviseert migrantenkerken én Nederlandse kerken over (ver)huur en (ver)koop van kerkruimtes. Er gaat veel goed én er kan veel beter.

TEKST: MARGOT C. BERENDS | BEELD: SKIN

David van Duinen

Van Duinen werkt als vastgoedadviseur bij Samen Kerk in Nederland, voor één tot anderhalve dag per week. SKIN staat migrantenkerken met raad en daad bij, zodat ze in de Nederlandse samenleving hun geloofsgemeenschappen kunnen opbouwen (zie kader).

KOPJES KOFFIE

Van Duinen kijkt naar de mogelijkheden om migrantenkerken aan onderdak te helpen.

“Ik heb contact met vooral katholieke en protestantse geloofsgemeenschappen die eigen gebouwen hebben. Met name in de grote steden zijn daar ontwikkelingen gaande rond het beheer van deze kerkgebouwen. Ik probeer geloofsgemeenschappen aan elkaar te koppelen. Als ik hoor dat er in een kerk ruimte is om iets te huren, ga ik soms met beide partijen een kopje koffie drinken en ik stel ze aan elkaar voor. Daarna neem ik weer afstand. Voor onderhandelingen of de contractuele besprekingen, moeten ze met een jurist of een makelaar in gesprek.”

Ook verwijst hij geloofsgemeenschappen naar de SKIN-website, waarop veel informatie staat, inclusief een Nederlands- en Engelstalige cursus. En hij wijst op websites met vraag en aanbod, zoals Funda en kerkgezocht.nl.

UITZETTING

Van Duinen somt op wat hij zoal tegenkomt in zijn werk.

“Soms is er sprake van een crisissituatie. Een kerk belt mij omdat het kerkgebouw dat zij huren wordt verkocht of gesloopt, en zij eruit worden gezet en binnenkort met z'n allen op straat staan, help! Soms heeft een geloofsgemeenschap al een gebouw en hoorde men dat er subsidies beschikbaar zijn voor het verduurzamen ervan. Dan wijs ik ze de weg in subsidieland.

Het kan zijn dat een kerkgebouw verkocht gaat worden en dat de partij die het gebouw huurt, bijvoorbeeld een migrantenkerk, het eerste recht van koop heeft. Ik adviseer over wat daarbij komt kijken: bouwtechnische zaken, de waarde, financiering, het verkrijgen van subsidies.

De laatste tijd krijg ik vaak deze vraag: ‘De overheid zegt dat wij niet de goede bestemming hebben voor het gebouw waar we nu zitten. Het bestemmingsplan geeft aan dat er geen kerkdiensten in het gebouw mogen plaatsvinden, wat nu?’ Ze zitten daar soms al jaren, wanneer de eigenaar of de overheid opeens aangeeft dat ze iets doen wat niet mag. Bijvoorbeeld: jullie verkopen maaltijden of schenken kopjes koffie voor eenzame mensen, maar hebben jullie wel een

horecaverunning? Dit heeft te maken met onbekendheid en onbegrip, en met een samenleving die steeds kritischer wordt op wat er bij de burens gebeurt. SKIN brengt de kerken dan in contact met juristen.”

” Een pantry met koffiezetapparaat en magnetron, en daarmee houdt het op

ICONOSTASE

Migrantenkerken met een orthodoxe achtergrond hebben specifieke inrichtingseisen en -wensen.

“Als ze ergens huren, moeten ze elke zondag hun iconen in en uit de kerk halen. Het liefst zouden ze daar een permanente oplossing voor hebben, vandaar de wens voor een eigen gebouw. Dat gaan ze vervolgens naar eigen gebruik inrichten. Op verschillende plekken heb ik daarover een discussie met de overheid, met name met de monumentencommissie. Die zegt: tast de iconostase die zij willen aanbrengen het gebouw niet aan?”

Veel opwekkingsgemeenten, pinkstergemeenten, presbyterian en, pentecostkerken hebben lange kerkdiensten, met muziek en een maaltijd. Voor de muziekinstrumenten hebben ze een ruimte nodig om hun spullen op te slaan. Verder moet het gebouw niet in een bebouwde omgeving staan zonder dat het geïsoleerd is, in verband met mogelijke geluidsoverlast. En voor de maaltijd hebben ze een redelijk grote, professionele keuken en een eetzaal nodig, ze eten daar met 200, 300 man. En toiletten.

Veel protestantse en katholieke kerken hebben in hun kerkgebouw geen goede keuken of toiletvoorzieningen. Soms is er een pantry met een koffiezetapparaat en een magnetron, maar dan houdt het op.”

BANKEN/STOELEN

Migrantenkerken willen soms liever stoelen in plaats van banken om op te zitten tijdens hun diensten en bijeenkomsten.

“Stoelen zijn veel flexibeler, dan kun je de ruimte voor andere gelegenheden inrichten. Soms zijn de banken monumentaal, wat doe je er dan mee? De monumentencommissie gaat dan meekijken naar hergebruik. De Rijksdienst ziet het probleem

en deelt de opvatting dat de beste herbestemming van een kerk een voortgezet religieus gebruik is. Op het moment dat er een andere geloofsgemeenschap in het kerkgebouw gaat zitten en het moet aangepast worden, zouden ze dus alle medewerking daaraan moeten verlenen. Het alternatief is dat het gebouw wordt verbouwd tot appartementen, een huisartsenpost of een kantoor. Dan weet je zeker dat het gebouw aangetast gaat worden.”

REGIO EN RANDSTAD

De komende tijd worden jaarlijks zo’n 150 kerken gesloten. Lang niet alle gebouwen zijn geschikt voor de geloofsgemeenschappen van migranten.

“Dat heeft te maken met het pand en de geografische ligging. Migrantengemeenten wonen vaak in de grote steden, vooral in de Randstad. Dus als in een dorp in Zeeland of Friesland een prachtige kerk leeg komt te staan, wil dat nog niet zeggen dat je daar een migrantenkerk in krijgt.

Er is een vraagoverschot in Den Haag, Rotterdam, Amsterdam, Utrecht, en ook steeds meer in Eindhoven, Groningen en Arnhem. Kerken in de buitengebieden zijn voor veel

migrantenkerken niet zo interessant omdat ze vaak erg lokaal georiënteerd zijn. Kerkleden wonen vlakbij en de kerk organiseert sociale activiteiten in de eigen buurt.

Sommige geloofsgemeenschappen reizen juist elke zondag 30, 40, soms 100 kilometer naar hun kerkgebouw.

Voor hen maakt het iets minder uit. Wat dan weer meespeelt, is de bereikbaarheid. Is er openbaar vervoer, parkeerruimte, rijzen de parkeerkosten niet de pan uit?”

WAT GAAT GOED?

“Wat goed gaat, is dat er vanuit de verkopende partijen, vaak protestantse en katholieke kerken, veel sympathie is om gebouwen te verkopen aan een andere geloofsgemeenschap. Voortgezet religieus gebruik is natuurlijk altijd het fijnste én het doet het goed bij de achterban.

Zij maken zich altijd wel zorgen of er genoeg betaald kan worden voor het gebouw. Dat gaat de laatste tijd steeds beter, omdat migrantenkerken de weg weten te vinden naar de banken en omdat zij hun administratie en statuten inmiddels goed op orde hebben. Hetzelfde geldt voor het verhuren van kerkgebouwen. Katholieken en protestanten zien ook in dat zij extra inkomsten nodig hebben om hun eigen gebouw exploitabel te houden. Zeker met de huidige hoge gasprijzen is het voor kerkeigenaren echt moeizaam om het gebouw overeind te houden. Dat dwingt ze om naar creatieve oplossingen te zoeken.”

85% van de kerkgebouwen wordt verkocht aan een projectontwikkelaar

WAT KAN BETER?

“Er zijn soms slechte huurcontracten, waarin afspraken niet goed op papier staan en huurders weinig rechten hebben. Vaak zijn die contracten kortlopend, met veel onzekerheid als gevolg. Migrantenkerken zoeken vooral zekerheid, stabiliteit. Als zo’n geloofsgemeenschap uit een gebouw moet en er niet snel een nieuwe oplossing is, zie je vaak dat zo’n gemeenschap uit elkaar valt. Dat is zonde. Wat echt minder goed gaat: 85% van de kerkgebouwen wordt verkocht aan een projectontwikkelaar of aan andere maatschappelijke organisaties, niet zijnde een geloofsgemeenschap. Dat heeft enerzijds te maken met het feit dat een gebouw gewoon niet geschikt is voor een migrantenkerk. Soms is de

ligging niet goed of is de aanpassing van het gebouw te duur. Maar het komt ook doordat het gebouw aan de markt wordt verkocht om meer geld op te halen.

Toch komt het vooral doordat het nog bij veel kerkeigenaren onbekend is dat andere geloofsgemeenschappen hun gebouw wel eens interessant zouden kunnen vinden. Het staat hoog op ons lijstje om daar, samen met de Vereniging voor Kerkrentmeesterlijk Beheer (VKB) en de Stichting Kerkelijk Geldbeheer (SKG) meer bekendheid aan te geven. De SKG beheert de website kerkgezocht.nl. Bij SKIN organiseren wij cursussen, geven wij interviews en zoeken wij de publiciteit op om de situatie van migrantenkerken op de agenda te zetten. De belangrijkste conclusie is dat het huisvestingsvraagstuk van migrantenkerken bij veel partijen onbekend is. Daarom werken we hard aan meer bekendheid.”

Waarvan acte. ■

DIT DOET SKIN

SKIN (Samen Kerk In Nederland) is een organisatie die zich inzet voor internationale kerken (‘migrantenkerken’) in Nederland. SKIN ondersteunt de kerken zodat ze stabiele organisaties zijn, ‘waar het goed gaat met de mensen in en om de kerk, en die positief betrokken zijn bij de samenleving’.

SKIN probeert de verbondenheid en samenwerking van internationale kerken en het (al dan niet christelijke) maatschappelijk middenveld te ‘vergroten door zichtbaar te zijn, bruggen te bouwen en kennis te vergroten’. Dit doet SKIN door middel van toerusting en kennisdeling, advies, hulp en belangenbehartiging.

VERZAMELGEBOUWEN

De gemeenteraad in Den Haag staat positief tegenover kerkverzamelgebouwen, waarin verschillende geloofsgemeenschappen een plek vinden, en wil daarin meedenken. Van Duinen vertelt dat de gemeente Amsterdam ook over een verzamelgebouw heeft gepraat. Daar vond men dat zo’n pand niet exclusief voor christenen moest zijn. Ook moslims, hindoes en joden zouden in dat gebouw onderdak moeten krijgen. Van Duinen: “Als argument werd het House of One in Berlijn opgevoerd, waar diverse religies in samengaan. Maar dat is geen gebedsruimte, het is een plek waar informatie gegeven wordt over verschillende religies. Er bestaat nergens een gebedsruimte voor moslims, joden, hindoes en christenen onder één dak. Dat is kerkrechtelijk gezien ook eigenlijk niet mogelijk. Katholieken, moslims en hindoes willen sacrale ruimtes met speciale eisen, met regels over wie er wel en niet gebruik van mogen maken en welke activiteiten er wel en niet mogen plaatsvinden. Wat wel voor de toekomst interessant is, zijn kerkverzamelgebouwen die vanuit de migrantenkerken zelf worden opgezet. Hiervoor moet wel meer ruimte en medewerking vanuit de gemeente komen. Dus geen geld, maar grond of een ruimer bestemmingsplan.”

SKIN: www.skinkerken.nl
Kerk verkopen?: www.kerkgezocht.nl

Nu is het moment...

**70%
subsidie**
voor onderzoek
naar de toekomst
van uw monument

**om subsidie aan te vragen voor
herbestemming van uw kerkgebouw!**

Wilt u uw kerkgebouw toekomstbestendig maken, zonder de kerkelijke functie te verliezen?

Onderzoek hoe uw kerkgebouw breder én financieel duurzamer kan worden gebruikt. Met een nevenbestemming of dubbelgebruik kunnen erediensten uitstekend samengaan met maatschappelijke, culturele of commerciële activiteiten. Denk bijvoorbeeld aan zorg, cultuur, bijeenkomsten, flexwerken of activiteiten voor de lokale gemeenschap.

Met de Subsidieregeling stimulering herbestemming monumenten ontvangt u 70% subsidie voor een haalbaarheids-onderzoek.

Daarmee krijgt u inzicht in:

- passende aanvullende functies en potentiële gebruikers
- de financiële haalbaarheid en toekomstige exploitatie
- de mogelijkheden binnen de monumentale en bouwkundige kaders
- kansen voor verduurzaming van het kerkgebouw

Klement Rentmeesters neemt u het werk uit handen. Wij verkennen samen de mogelijkheden, en dienen tijdig voor u een subsidieaanvraag in.

Neem vandaag nog contact met ons op en ontdek hoe u met 70% subsidie de toekomst van uw kerkgebouw kunt onderzoeken.

Klement Rentmeesters. **Voor de toekomst van uw monument.**

Klement
RENTMEESTERS

Bel ons: 043 32 33 511 of ga naar

[www.klement-rentmeesters.nl/
herbestemming/religieus-erfgoed](http://www.klement-rentmeesters.nl/herbestemming/religieus-erfgoed)

Vestiging Vught

Landgoed Muyserick
Maurick 1, 5261 NA Vught

Vestiging Gulpen

Rijksweg 4, 6271 AE Gulpen

Makelaardij
Restauratie & herbestemming
Onderhoud & beheer
Subsidies
Verduurzaming
Grondzaken

Scan de QR code of ga
naar bovenstaande URL

MAHR
Heizung
Klimatechnik
seit 1841

Kerkverwarming

Aangepaste Techniek voor u kerk

iStock.com/shapacharga, iStock.com/jotily

- _ individuele oplossingen voor verwarmings en klimaat techniek
- _ duurzame concepten gecombineerd met en laag mogelijk behoefte aan energy
- _ eigen productie op maatwerk en service uit een hand
- _ bijzonder Know-How van klimaat controle en verwarming van kerken
- _ MAHR-Actherm® – eigen regeltechniek voor individuele oplossingen.
- _ vrijblijvend en competent advies door onze medewerkers in heel Europa

nederlandstalig www.kerkverwarming-mahr.nl
 +49 171 3044 790 info@mahr-heizung.de

De meest unieke vergaderlocaties van héél Nederland

**Meld jouw
locatie aan!**

www.vergaderenoplocatie.nl

Hét veilige platform voor kerken dat overzicht en structuur biedt

voor vergaderen, VOG-beheer, archiveren en samenwerken

Alles op één centrale plek
 Veilig en AVG-proof samenwerken
 Rust en overzicht voor het bestuur
 Continuïteit en ondersteuning

VOOR MEER INFORMATIE EN CONTACT GAAT U NAAR
 088-40180400 info@bestuursgemak.nl www.bestuursgemak.nl

Backstage AV biedt oplossingen
op gebied van KerkTV, beamer-,
presentatie- en geluidsinstallaties

Audiovisuele uitdagingen? Wij helpen u graag!

038 750 2830
www.backstageav.nl

Backstage av
audiovisuele specialisten

De kerkdienst ondertitelen

Kerkomroep en KerkBeamer werkten samen aan de oplossing van een probleem: hoe projecteer je voor zowel de kijkers thuis als voor de gemeente de psalm of het lied dat wordt gezongen?

TEKST: KERKMAGAZINE | BEELD: KERKBEAMER

Tot nu toe werd tijdens het zingen vaak de volledige presentatiesheet met liedtekst in beeld gebracht, of halftransparant over het camerabeeld geplaatst. Daardoor verdween het beeld van de gemeente helemaal of grotendeels naar de achtergrond. Met de nieuwe oplossing blijft het camerabeeld centraal en verschijnt alleen de benodigde tekst als rustige ondertiteling.

VOOR WELK PROBLEEM IS DIT EEN OPLOSSING?

Matthias Sander (Kerkbeamer): “In deze samenwerking tussen KerkBeamer en Kerkomroep pakken we twee kwesties aan. Voorheen schakelden veel kerken tijdens het zingen over naar de presentatie of werd deze halftransparant in beeld gezet. Daarmee missen de thuiskijkers een gevoel van verbondenheid met hun gemeente. Met deze oplossing blijft het beeld op de kerk zichtbaar, met ondertiteling van de liedtekst. Daarmee maak je de uitzending mooier en professioneler. Ten tweede maken we het technisch gemakkelijker dan voorheen. Via KerkBeamer kon je al ondertiteling uitzenden, maar het inregelen van de juiste hardware, met een videomixer en verschillende uitgangen, is vrij ingewikkeld en duur. Vanuit kerken kwam de vraag of dat niet gemakkelijker kon. En dat kan: samen met Kerkomroep ontwikkelden wij een

extra mogelijkheid. Door KerkBeamer rechtstreeks aan Kerkomroep te koppelen, wordt het aansluiten veel eenvoudiger. De ondertiteling wordt nu direct naar de streamer gestuurd.” Daan van Heeteren (Kerkomroep): “Voorheen zag je, als de gemeente zong, of de gemeente en het lied niet, of het lied en de gemeente niet, of lied en gemeente met een halftransparante overlay door elkaar heen, en dus eigenlijk geen van beide. Dat probleem is nu opgelost, met eenvoudig te realiseren ondertiteling.”

WAT HEB JE ER VOOR NODIG?

Sander: “Als je in KerkBeamer een presentatie maakt, voeg je de liederen toe die op de beamer worden weergegeven. Tegelijkertijd genereert KerkBeamer volledig uit zichzelf een tweede uitgang, die rechtstreeks naar de streamer van Kerkomroep wordt gestuurd.” Van Heeteren: “Dat kan omdat wij een eigen streamer hebben. Bij ons kun je gebruik maken van standaardapparatuur, maar Kerkomroep heeft sinds jaar en dag ook een eigen streamer. Het voordeel daarvan is dat je daarop extra toepassingen kunt realiseren, zoals deze oplossing van KerkBeamer. Goed om te melden dat deze ondertiteling ook vanzelf meegaat wanneer kerken uitzenden via YouTube. En in de opgeslagen versie staat de ondertiteling er ook standaard bij. Dat is gemakkelijker bij het terugkijken.”

ONDERTITELING BIEDT TEKST VAN HET LIED, GEEN MUZIEK.

Sander: “In de meeste situaties zorgt alleen de liedtekst voor een rustiger beeld en blijft de aandacht bij wat er in de kerk gebeurt. Kerken die dat willen kunnen er ook voor kiezen de notenbalken in de uitzending te tonen. Het belangrijkste is dat je door de uitzending het gevoel krijgt in de kerk aanwezig te zijn. Thuis meezingen is misschien minder gebruikelijk. Terwijl in de kerk, waar je juist wel mee wilt zingen, de beamer tekst én muziek toont.”

Hou zoveel mogelijk de kerk zelf in beeld

BLIJFT HET BIJ ONDERTITELING VAN PSALM OF LIED?

Sander: “De uitzending hoeft niet exact hetzelfde te tonen als de beamer in de kerk. Bij liederen kun je ondertiteling gebruiken, bij een Bijbellezing tekst-over-beeld en bij onderdelen als ‘gebed’ of ‘collecte’ een korte titel of toelichting laten zien. Zo blijft het beeld rustig, terwijl kijkers thuis toch alle informatie krijgen. Ons motto is: hou zoveel mogelijk de kerk zelf in beeld: de voorganger die spreekt, de band die speelt, de organist

achter het klavier, een overzichtsshot van de kerk. Dat versterkt bij de mensen thuis het kerkgevoel.” Van Heeteren: “Waar Kerkomroep en KerkBeamer elkaar in vinden is dat de gekozen oplossing eenvoudig moet zijn. Wij willen niet dat alle vrijwilligers direct een IT-technicus moeten worden. Wat nu hebben ontwikkeld is supereenvoudig, iedereen kan het.”

DAT ZEGGEN ALLE TECHNEUTEN.

Van Heeteren: “Maar niet alle streamers. Het is waar: wat wij technici supersimpel vinden, ervaren niet-technici als ingewikkeld. Maar KerkBeamer en Kerkomroep zitten beiden zo in de wedstrijd dat wij ons uiterste best doen om het zo eenvoudig mogelijk te maken. Niet: als je er niet uitkomt, bel je onze helpdesk maar. Wel: het zo te maken dat je ons niet hoeft te bellen.” Sander: “De knop waarmee je zowel de

beamer als de uitzending bedient, is een en dezelfde: volgende, pijltje naar rechts, zoals in PowerPoint. Dat kan iedereen.”

BIEDT DIT OOK MOGELIJKHEDEN VOOR ONDERTITELING VAN BIJVOORBEELD DE PREEK IN ANDERE TALEN?

Sander: “Wij kunnen vanuit een ander platform live ondertiteling binnenhalen en doorsturen naar Kerkomroep. Voor de bediening zijn er verschillende systemen. De gemakkelijkste is dat nieuwe tekst automatisch verschijnt.”

WAT KOST DE NIEUWE OPTIE?

Van Heeteren: “Niet meer of minder dan wat je standaard bij Kerkomroep en KerkBeamer betaalt.” ■

KERKBEAMER

De beamer is niet meer weg te denken uit de zondagse eredienst. KerkBeamer helpt beamteams om hun presentaties mooi en gemakkelijk op te maken. Sander: “Momenteel maken circa 450 kerken gebruik van onze diensten en programma’s. De reacties vanuit de kerken zijn mooi en positief. Veel kerken krijgen te maken met een vrijwilligerstekort. Dat weten we bij KerkBeamer voor een groot deel op te lossen, door het opmaken van een presentatie gemakkelijker en sneller te maken.”

KERKOMROEP

Kerkomroep.nl is het distributieplatform voor audio- en videostreaming via Stichting Intermediair Kerkomroep Nederland (sIKN). Kerken kunnen via de website van Kerkomroep hun kerkdienst of viering beschikbaar maken voor mensen thuis, live of achteraf. Naast de website is er ook een app voor Apple (iPhone en iPad) en Android toestellen beschikbaar. Deze gratis app is te downloaden vanuit de App-store of Google Play.

Ringleiding en nieuwe techniek combineren

Jarenlang was ringleiding de enige manier om mensen met hoorproblemen te laten verstaan wat er in de kerk wordt gezegd en gezongen. Nieuwe technische ontwikkelingen kunnen gecombineerd worden met bestaande installaties.

TEKST: KERKMAGAZINE | BEELD: HOOREXPERT

“Met Hoorexpert stonden wij op de laatste Kerkenbeurs in Houten. Er kwam een lid van een kerkbestuur voorbij, die zei: ‘Onze ringleiding is net vervangen, dus we hebben jullie niet nodig.’ Een begrijpelijke reactie, want decennialang was de ringleiding dé standaard voor slechthorenden in kerken. Veel kerkbesturen hebben er de afgelopen jaren nog in geïnvesteerd. Wat hij vergat, is dat er nieuwe, betere oplossingen beschikbaar komen.” Aan het woord is Karin van den Berg, General Manager van Hoorexpert.

WAS HET NIET SLIM OM TE INVESTEREN IN RINGLEIDING?

Van den Berg: “Dat verschilt per situatie, maar dit gesprek laat vooral zien hoe onbekend de nieuwste ontwikkelingen op het gebied van luisterondersteuning nog zijn. Naast de vertrouwde ringleiding zijn er inmiddels nieuwe technieken beschikbaar, zoals Wifi audio streaming en Auracast. En misschien nog wel belangrijker: kerken hoeven helemaal niet te kiezen tussen oud en nieuw. Ringleiding is ooit ontwikkeld voor slechthorenden. Nieuwe technieken zoals Auracast en Wifi audio streaming kunnen ook gebruikt worden door mensen die tijdelijk minder goed horen of gewoon willen genieten van optimaal geluid. Dat is voor ons de ultieme vorm van toegankelijkheid. Voor veel mensen is een kerkdienst pas

echt waardevol wanneer zij de preek goed kunnen verstaan en de muziek helder kunnen horen. Toch hebben steeds meer bezoekers moeite om alles goed te volgen. Niet alleen mensen met een hoortoestel, ook bezoekers met beginnend gehoorverlies, een tijdelijke verkoudheid of mensen die minder last willen hebben van omgevingsgeluid. Nieuwe luistertechnieken spelen daarop in.”

HOE WERKEN DE NIEUWE TECHNIEKEN?

“Met Auracast kun je audio vanuit een zender streamen naar meerdere ontvangers. Dat maakt de techniek goed bruikbaar op plekken met meerdere luisteraars, zoals kerken, bioscopen of theaters. Of op de omroepinstallaties van vliegvelden en stations. De ontwikkeling van dit systeem gaat snel. Er komen steeds meer producten op de markt met Auracast op de markt. Grote bedrijven als Samsung, JBL, Sony en Android ondersteunen Auracast. De verwachting is dat het nog minstens vijf jaar zal duren voordat Auracast volledig is ingeburgerd. Er zijn al enkele hoortoestellen die goed werken met Auracast, maar het duurt nog

” Je hoeft niet te kiezen tussen vertrouwd en vernieuwend

Karin van den Berg

flink wat jaren voordat alle bestaande hoortoestellen zonder Auracast vervangen zijn.”

DAT IS DE TOEKOMST, WAT ZIJN OP DIT MOMENT DE MOGELIJKHEDEN?

“Nu is er al Wifi-audiostreaming, waarin een zaalzender het audiosignaal uitzendt via het eigen Wifi-netwerk. Iedereen met een mobiele telefoon die via bluetooth gekoppeld is aan hoortoestellen, hoofdtelefoon of oortjes kan via een app verbinding maken met het netwerk. Tegenwoordig hebben de meeste mensen een mobiele telefoon en de meest hoortoestellen zijn daaraan gekoppeld. gratis bijbehorende App verbinding maken met het betreffende Wifi netwerk. Wij zien dit als een tussenoplossing voor de overgang naar Auracast, je kunt hiermee een veel groter aantal gebruikers van dienst zijn.”

KAN DE RINGLEIDING WORDEN OPGERUIMD?

“Dat hoeft lang niet altijd. Je kunt de bestaande ringleiding combineren met nieuwe technieken voor een oplossing waar zowel huidige als toekomstige gebruikers profijt van hebben. Als er in de kerk mensen zijn die nog gebruik maken van de ringleiding kan deze gewoon blijven functioneren. De bestaande ringleiding kan eenvoudig naast de nieuwe apparatuur op dezelfde geluidsinstallatie worden aangesloten. Zo ontstaat een hybride systeem waarbij iedere bezoeker gebruikmaakt van de techniek die hem of haar het beste past. Je hoeft niet te kiezen tussen oud en nieuw. Met een hybride systeem blijven bestaande gebruikers geholpen én ben je voorbereid op de volgende generatie hoortoestellen.”

DE VOORDELEN OP EEN RIJ

- De bestaande ringleiding kan gewoon blijven functioneren.
- Wifi audio streaming is direct inzetbaar via de smartphone.
- Auracast is de luistertechniek van de toekomst.
- Geen ingrijpende aanpassingen nodig aan het kerkgebouw.
- Eén hybride systeem ondersteunt meerdere generaties gebruikers

RECTIFICATIE

Lijken alle techneuten op elkaar? Dan zou dat best de reden kunnen zijn voor de fout op pagina 32 in het vorige nummer van Kerkmagazine. Op de foto staat niet, zoals afgetiteld, Henrik Wienen van Donkey Mobile, maar Klaasjan Schaap van Schaapsound. Onze excuses!

Nog een fout in hetzelfde nummer. Mevrouw Kuijpers Cnossen wees ons er op dat er een verkeerde foto staat

bij een bericht over een niet meer in gebruiken zijnde te verbouwen kerk. “In uw serie "Kerkennieuws" staat een storende fout over de kerk in Lollum. Er is duidelijk geen onderzoek gedaan, want de foto die u heeft geplaatst is van de Hubertuskerk in Lollum en die is nog volop in gebruik als godshuis.” Wij zijn blij met zulke alerte lezers, dank voor de oplettendheid!

MICROFOONS

Terecht wijst Van den Berg er op dat het uiteindelijk niet om techniek, maar om mensen gaat. Ringleiding en nieuwe technieken zoals Auracast en Wifi-audiostreaming blijven namelijk last houden van dezelfde zwakke schakel: de persoon die de microfoon gebruikt, zoals voorgangers, ouderlingen van dienst, lectoren. Kerken doen er goed aan om hen te trainen in een goed gebruik van de microfoon, in duidelijk articuleren en het overwinnen van microfoonangst. Niet naast, maar in de microfoon praten. Rustig spreken, weten wat de ideale afstand tot de microfoon is en zeker niet de microfoon op armafstand houden.

www.hoorexpert.nl

BAVA LIGHT CONCEPTS

SYLVAIN POONSSTRAAT 14
2548 XX DEN HAAG
070 345 00 45
WWW.KERKVERLICHTING.EU

ARCHITECTURE PRODUCTION SALES

LICHTADVIEZEN * OMBOUWEN NAAR LED * RESTAURATIE * MAATWERK * MONTAGE * EIGEN FABRIEK

KLAAR VOOR DE TOEKOMST

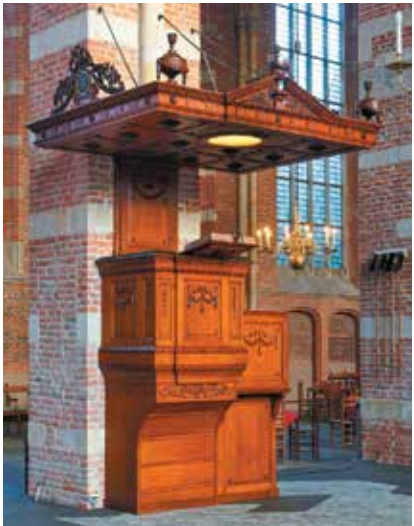
- Restauratie
- Renovatie
- Herbestemming
- Verduurzaming
- Vastgoed onderhoud

LAKERVELD.NL

SINDS 1922

Hekkers & van 't Spijker

MEUBELMAKERIJ
GESPECIALISEERD IN
ANTIEKRESTAURATIE

MOLENALLEE 5 - 7384 AM WILP / POSTERENK
TEL. 0571 - 26 20 07 - WWW.HEKKERS-SPIJKER.NL

Levering in heel Nederland

Hoekman is uw leverancier van **tafels** en **stoelen** voor **kerk**, **vergaderzaal** of **consistorie**.

Maak een **vrijblijvende afspraak** bij u op locatie.
U kunt dan kennismaken met onze **kwaliteit** en **jarenlange ervaring**.

Noordzandstraat 34 | 4401 CG Yerseke | T 0113 572907
M 06 53154711 | E info@piethoekman.nl | www.piethoekman.nl

Wij maken van kerkgebouwen
weer stralende middelpunten
in de samenleving

Scan de QR-code voor onze whitepaper!

www.re-kerk.nl
015-3338058

CAREBEEK UW PARTNER VOOR EEN EIGENTIJDSSE & TOEKOMSTGERICHTE KERK.

Carebeek is een ontwikkelaar in maatschappelijk vastgoed, waaronder zorgwoningen en kerken. Carebeek heeft diverse kerken aangekocht en in herontwikkeling naar zorgwoningen en in sommige gevallen inclusief een nieuw te bouwen (kleinere) kerkzaal. Onderstaand een drietal actuele kerklocaties in ontwikkeling / aanbouw.

Almelo, 42 senioren appartementen met ontmoetingsruimte.

Heerhugowaard, 42 zorgwoningen met dagbesteding in de kerk.

Waalwijk, 50 senioren appartementen met ontmoetingsruimte.

Wij gaan graag vrijblijvend in gesprek om de (on)mogelijkheden te bespreken als u nadenkt over verkoop en/of herontwikkeling van een locatie.

Om de liefde en verbinding op de locatie voort te zetten!

www.carebeek.nl - tel: 0318-693727

MONUMENTALE RAMEN • KERKRAMEN • STALRAMEN • BUITENDEUREN • BINNENDEUREN

Vriezenveen kiest voor kwaliteit

Schaapsound verzorgde beeld, geluid, verlichting en digitale infrastructuur in Het Kruispunt, het nieuwe multifunctioneel centrum van Hervormd Vriezenveen. “De lat lag hoog”

TEKST: **KEES POSTHUMUS** | BEELD: **SCHAAPSOUND**

Klaasjan Schaap van Schaapsound was nauw betrokken bij het werk in Het Kruispunt, een nieuwbouwproject. Schaap: “Vanaf het begin betrok de architect ons bij de planvorming. Daardoor konden wij alle installaties op de meest ideale manier aanleggen. Dat werkt anders en veel gemakkelijker dan in een bestaand gebouw. Het leuke van deze kerk is dat zij veel professionele mensen hebben, met veel verstand van beeld en geluid. Daardoor lag in Vriezenveen de lat hoog voor wat betreft de eisen voor de nieuwe installaties.”

GELUID

Aan het plafond hangen op drie plekken mini line-array luidsprekers, voor de rand van het podium waar sprekers en musici staan. Schaap: “De subwoofers, luidsprekers voor de lage tonen, zijn verwerkt in het podium. Wij maakten een vloerputtenplan, passend bij de muzikale bezetting van de band in deze kerk. In de vloer zitten in putjes de aansluitmogelijkheden voor instrumenten en microfoons, Dat voorkomt hinderlijke kabels die over de vloer lopen. Iedere muzikant en zanger of zangeres heeft een eigen aansluiting, waardoor een ideale geluidsmix kan worden gemaakt. De lijntjes komen samen in een stagebox, rechts van het podium, van waaruit ondergronds één UTP-kabel naar grote digitale mengtafel achter in de zaal loopt. Omdat er niet altijd mensen aanwezig zijn met verstand van

een digitale mengtafel, is de installatie ook voorzien van een audioprocessor die net als de mixer beschikt over netwerkplatform Dante. De installatie kan hierdoor eenvoudig via een tablet bediend worden, maar met een druk op de knop worden alle microfoons aan de mengtafel gekoppeld als complete handmatige regie gewenst is.”

TWEE MIXEN

De audio-installatie is tevens gekoppeld aan een professioneel ingerichte en geluidsgesoleerde studioruimte, waar een aparte audiomix voor de livestream kan worden gemaakt. Schaap: “Bij een livestream is doorgaans de muziek te horen zoals je dat in de kerkzaal hoort. Voor de zaal is er een geluidsmix, waarin mensen mee kunnen zingen en die akoestisch goed klinkt. In de studio wordt het mogelijk om, los van hoe het geluid in de kerkzaal klinkt, met een koptelefoon en een paar monitorspeakers live een ideale monitormix te maken voor de mensen thuis. Het ene signaal komt uit de luidsprekers in de kerk, het andere signaal komt bij de mensen thuis bij de beelden van de livestream. Er zijn maar weinig kerken die deze mogelijkheid hebben. Ten eerste moet je er de mensen voor hebben die een tweede mix kunnen maken. Ten tweede moet je het geld hebben om de voorzieningen ervoor aan te laten leggen. Deze kerk had vanaf het begin de wens om met de nieuwe installatie ook zo’n tweede mix te kunnen maken.” De gekozen technische oplossingen zijn

geavanceerd en vereisen deskundige vrijwilligers, maar kunnen dankzij de audioprocessor ook worden bediend door elke vrijwilliger, met of zonder verstand van geluid. In de ruimtes naast de kerkzaal komt het geluid uit afzonderlijk te gebruiken installaties, naast de meeluisterfunctie met wat er in de kerkzaal te horen is.

BEAMER

Achterin de zaal hangt een laserbeamer met een telelens, 8000 lm en full-HD, die projecteert op de lichte muur achter het podium, onder het grote kruis. Schaap: “Dit is een nieuw type beamer, dat in korte tijd al standaard is geworden. Een groot voordeel is dat je hier nooit meer een lamp hoeft te vervangen, dat kan niet eens. Vanaf dag 1 blijft de lichtopbrengst gelijk, terwijl je bij een ouderwetse beamer na een jaar al 20, 30 % van het licht kwijt bent. In de zaal hangen drie full-HD-camera’s, met veertig keer optische zoom. Ook dat is beduidend hoger dan in een gemiddelde kerk. De camera’s worden afzonderlijk bediend, met ESD-software. ESD staat voor Easy Service Direct. Dat is door Schaapsound ontwikkelde software die, sinds de introductie tijdens de coronaperiode, nu al in ruim 700 kerken wordt gebruikt. Daarmee kun je op gebruiksvriendelijke manier camera’s, video-mixer, stream, beamer en schermen integraal bedienen, met één applicatie. Voorheen bediende je deze toepassingen afzonderlijk. Dit is een enorme vooruitgang.”

” Goed camerawerk vraagt om goed licht

LICHT

Een kerk hoeft geen professionele televisiestudio te worden, maar goed licht is belangrijk voor de streaming van de kerkdiensten. Schaap: “Voor goed camerawerk is goed licht essentieel: gezichten goed in het licht, de ogen geen donkere oogkassen, geen overbelichte, glanzende kale hoofden. In deze kerk installeerden wij goed frontlicht en tegenlicht om de schaduw weg te poetsen. Goed frontlicht is licht aan het plafond, een paar meter voor het podium, in een hoek van ongeveer 45 graden. Dat licht valt mooi en de mensen op het podium worden er niet door verblind. Het tegenlicht kan elke gewenste kleur krijgen, voor extra sfeer in bijzondere diensten of andere bijeenkomsten. Het kruis tegen de achterwand heeft een LED-strip aan de achterkant, waardoor een mooie, gloeiende omlijsting ontstaat, bijvoorbeeld in de liturgisch kleur van het kerkelijk jaar.” De andere verlichting in het gebouw is van CLS-LED, zwarte pendelarmaturen aan het plafond, werd aangebracht door de installateur, op advies van Schaapsound.

” Trussen zijn lelijk

BUIS EN TRUSS

In theaters hangen toneellampen en luidsprekers aan zogenaamde trussen. Dat zijn bouwconstructies, framewerken van aluminium of stalen buizen. Doorgaans kunnen deze constructies omlaag worden gelaten, om apparatuur op een andere plaats of nieuw in te hangen. Je ziet deze trussen ook vaak in evangelische gemeenten, waar licht en geluid een belangrijke rol spelen. Schaap: “Over het algemeen ben ik geen voorstander van trussen in kerken. Ik adviseer onze klanten om ze niet te gebruiken. Natuurlijk, ze zijn handig om iets aan te hangen, maar het oog wil ook wat. Trussen zijn lelijk, de uitstraling is te technisch en rommelig. Wij gebruiken zwarte, op maat gemaakte buizen met poedercoating, die fungeren als truss maar een rustiger, strakke en mooie uitstraling hebben. Deze buizen hebben dezelfde bevestigingsdiameter als in een truss, waardoor je de apparatuur er met standaard-trussbevestiging aan kunt koppelen. In een kerk hang je er één keer wat aan en vervolgens kom je er nooit meer aan. Waarom zou je dan een lelijke truss gebruiken?”

INTERNET

Met zoveel digitale toepassingen moet de digitale infrastructuur goed in orde en veilig zijn. Schaap: “Het digitale netwerk is in kerken vaak een ondergeschoven kindje, terwijl het bekabelde netwerk, VLAN’s, en wifi de basis zijn van

alles. Vaak zie je in kerken op dit punt houtje-touwtje-oplossingen. Van alles aan elkaar geknoopt, met gebruikte accesspoints die iemand van zijn bedrijf heeft meegenomen, tweedehandssetjes van de ene naar de andere toepassing. Dat maakt alles wat je doet bijzonder kwetsbaar. Wij benadrukken bij opdrachtgevers altijd het belang van een goed netwerk en vaak vindt dat weerklank. Dat leidt tot een goed en veilig functionerend netwerk met aparte VLAN voor de techniek, waar alle apparatuur van onze installaties in zit. Maar ook, bijvoorbeeld, het aansturen van de verwarming en zonnepanelen. Daarnaast is er een Dante-netwerk voor de digitale audio, waar vanwege een veeleisend protocol geen andere gebruikers in mogen. Ook is er een netwerk voor gasten, met een vangpagina waarop gasten akkoord gaan met de algemene voorwaarden. Veel kerken weten niet dat je bij het aanbieden via een afzonderlijk gastennetwerk verantwoordelijk bent voor de content die gebruikers binnenhalen of verzenden. Met een akkoordverklaring leg je de verantwoordelijkheid bij de gebruiker.”

Voor Hervormd Vriezenveen was multifunctioneel gebruik van hun nieuwe gebouw het uitgangspunt. De installaties voor beeld, geluid en licht, ondersteund door een goed georganiseerd en veilig digitaal netwerk, maken dat mogelijk. ■

Gemeente: hervormdvriezenveen.nl
Installaties: www.schaapsound.nl

De Kunst van Kerkgeluid

Maak kennis met d&b audiotechniek

Iedereen kent het wel: de voorganger spreekt duidelijk, maar achter in de kerk zijn de woorden moeilijk te verstaan. Of de muziek klinkt prachtig vooraan, terwijl bezoekers elders in de zaal een heel andere luisterervaring hebben. Dat ligt lang niet altijd aan de spreker of de muzikanten, maar vaak aan de akoestiek van de ruimte en de manier waarop het geluid wordt verspreid.

Een kerk is gebouwd om mensen samen te brengen. Om te luisteren, te zingen en samen te zijn. Juist daarom is goed geluid veel meer dan een technische vereiste. Het bepaalt in hoge mate hoe een dienst wordt beleefd.

GELUID DAT DE RUIMTE BEGRIJPT

Elke kerk heeft haar eigen uitdagingen. Monumentale kerken kennen vaak een lange nagalm die samenzang en orgelmuziek onversterkt prachtig laat klinken, maar spraak (versterkt) minder verstaanbaar maakt. Moderne kerkzalen hebben juist te maken met grote afmetingen, brede plattegronden en multifunctioneel gebruik. Daarom begint een goede geluidsinstallatie niet bij meer

vermogen, maar bij een ontwerp dat aansluit op de ruimte. **d&b audiotechniek** ontwikkelt luidsprekers vanuit één duidelijke filosofie: **More Art. Less Noise.** Het doel is niet om meer geluid te produceren, maar om het geluid precies daar te brengen waar het nodig is. Dankzij de gecontroleerde spreiding bereikt het geluid de luisteraars en blijven storende reflecties via muren en plafonds zoveel mogelijk beperkt. Zo ontstaat overal in de kerk dezelfde heldere en natuurlijke luisterervaring.

VERSTAANBAARHEID ZONDER INSPANNING

Tijdens een kerkdienst staat de boodschap centraal. Wanneer woorden verloren gaan in de nagalm of wanneer verschillende delen van de kerk anders klinken, kost luisteren ongemerkt meer energie.

Een goed ontworpen systeem zorgt ervoor dat prediking, lezingen, gebeden en mededelingen overal duidelijk verstaanbaar zijn, zonder dat het geluidsniveau hoog hoeft te zijn. De techniek verdwijnt naar de achtergrond en alle aandacht kan uitgaan naar de inhoud.

MUZIEK DIE HAAR KARAKTER BEHOUDT

Kerken worden steeds vaker gebruikt voor koren, muziekgroepen en concerten. Een geluidssysteem moet daarom niet alleen spraak uitstekend weergeven, maar ook muziek natuurlijk laten klinken.

Door de nauwkeurige afstraling van d&b-luidsprekers blijven stemmen helder en instrumenten goed van elkaar te onderscheiden. Ook bij hogere volumes blijft het geluidsbeeld rustig en gedetailleerd, zonder onnodige belasting van de akoestiek.

IN DE PRAKTIJK

Elke kerk vraagt om een andere aanpak. Voor toepassingen waarbij spraak centraal staat, zoals vieringen, lezingen en gebeden, kunnen kolomluidsprekers vaak de ideale oplossing zijn. Bij kerken waar ook muziek, samenzang en concerten een belangrijke rol spelen, bieden grotere speakers de beste prestaties. Binnen het d&b-gamma is voor iedere ruimte en toepassing een passende oplossing beschikbaar. Ook het visuele aspect speelt mee, zeker in klassieke kerken. Daarom zijn er eveneens maatwerkoplossingen beschikbaar, met afwerking en montage die aansluiten bij de architectuur van het gebouw.

Bij Baptistengemeente **De Verbinding in Veenendaal** was de wens dat de gemeente zo dicht mogelijk bij het podium zou zitten. Daardoor ontstond een uitzonderlijk brede opstelling van circa 35 meter breed en slechts 21 meter diep. Voor deze situatie werd gekozen voor een horizontale line array

van d&b, aangevuld met subwoofers die onder het podium zijn ingebouwd. De reacties spreken voor zich: *"Zo eerlijk!", "Je hoort echt alles."* en *"Maakt niet uit bij welk volume je draait, het blijft rustig en strak klinken."*

De **Oosterpoort in Woudenberg** is nog groter en vroeg daarom om een andere aanpak. Hier werden verticale line arrays geïnstalleerd die zorgen voor een gelijkmatige dekking van de volledige zaal. Ook de subwoofers gingen mee de lucht in, zodat de lage tonen zich optimaal door de ruimte verspreiden. Het resultaat is dat bezoekers tot helemaal achteraan de muziek helder en natuurlijk beleven en elk gesproken woord moeiteloos kunnen verstaan.

EEN INVESTERING VOOR DE GEMEENTE

Een geluidsinstallatie is uiteindelijk een investering in de beleving van de gemeente. Een zorgvuldig ontworpen systeem ondersteunt de liturgie, vergroot de betrokkenheid van de aanwezigen en maakt een kerk geschikt voor uiteenlopende activiteiten.

Goede klank begint daarom niet bij meer luidsprekers, maar bij luidsprekers die de ruimte begrijpen. Wanneer techniek en architectuur elkaar versterken, ontstaat precies waar iedere kerk naar streeft: dat ieder woord wordt gehoord en muziek werkelijk kan raken.

Dit artikel kwam tot stand op basis van Amptec's ervaring en installaties gerealiseerd door HGT Beeld & Geluid.

www.amptec.nl
www.hgt.nl

WIL JE MEER WETEN OVER DE KUNST VAN KERKGELUID?

Schrijf je dan in voor dit gratis seminarie
Dinsdag 6 oktober 2026 / 18:00 – 21:30
De Verbinding Veenendaal
De Schutterij 2
3905 PL Veenendaal

PROGRAMMA

- Akoestiek in kerkgebouwen met Jan Bril (Nieman Ingenieurs)
- Luidsprekertechologie met Adam Hockley (d&b audiotechniek)
- Het versterken van muziek in kerkgebouwen met Johan van Loo
- Voorbeelden uit de praktijk en real-world scenario's

INFO EN INSCHRIJVEN:

◀ Scan de QR-code

VELLEMA

TORENUURWERKEN

Passie voor mens en techniek!

Vellema Torenuurwerken

Dé specialist op het gebied van onderhoud, reparatie, restauratie of vervanging van:

- ✓ Luidklokken, slaghamers, klepels en luidmotoren
- ✓ Wijzers, wijzerplaten en aandrijvingen
- ✓ (Led) verlichting op wijzers en wijzerplaten
- ✓ Monumentale uurwerken
- ✓ Automatisch gewichten-opwindsysteem
- ✓ Slingervangstelsel t.b.v. tijdcorrectie van monumentale uurwerken
- ✓ Moederklokken met DCF-ontvanger

Ook voor het verzorgen van periodieke smeer- en inspectiebeurten aan de klokken- en uurwerkinstallaties kunt u bij ons terecht

Vellema Torenuurwerken B.V.

Grienedyk 48, 9074 AC Hallum
0518-432299
www.torenuurwerken.nl
info@vellema.nl

**Duurzaam
verwarmen,
met respect
voor historie.**

Met bodemenergie, zonne-energie en slimme techniek zorgt KlimaatConcept voor duurzame warmte in kerken en monumentale panden. Zo worden zij toekomstbestendig zonder hun specifieke karakter te verliezen.

- Ontwerp, installatie en beheer
- Advies en begeleiding bij de planvorming
- Zelfstandig BRL 6000-21 gecertificeerd

KLIMAATCONCEPT
BODEM ENERGIE • WARMTEPOMPEN • AIRCONDITIONING

www.klimaatconcept.nl

Van kreukels tot Da Vinci Damast op de avondmaalstafel

Als het altaarkleed versleten is of de lakens net te klein zijn voor de nieuwe avondmaalstafel, is er een probleem. Voor de oplossing daarvan kunt u terecht bij kunsthistorica Sanny de Zoete.

TEKST: ANNELIES BUIT | BEELD: PATRICK NEDERBRAGT

De Zoete maakt damasten lakens op maat. Onlangs schreef zij er een boek over. Het werd een standaardwerk, waarin zij ook praktische onderhoudstips deelt. “De meest voorkomende fout? Ze strijken het te droog!”

HEMA

Een paar jaar geleden bezocht De Zoete een kerk waar de avondmaalstafel was bedekt met gordijnstof van de Hema. Een effen stof zonder patroon, door de kerk zelf gekocht en op maat genaaid. “Voor mij voelt dat alsof je de tafel dekt met beddenlakens”, legt De Zoete uit. Zij ziet het vaker: kerken die kiezen voor goedkope katoenen of polyester stoffen op hun avondmaalstafel of altaren. Erg jammer, vindt ze dat. “Kerken hebben vaak heel mooi zilver of tin en dan ligt en staat dat op zo’n raar frommelig kleedje.”

WEEFTECHNIEK

De Zoete is expert op het gebied van damast, een weeftechniek waarbij draden onregelmatig over elkaar heen worden gevlochten, zodat er patronen ontstaan in de stof. Het weefsel bestaat meestal uit één kleur, vaak wit. Als het licht goed valt, wordt het patroon zichtbaar.

De kunsthistorica produceert tafellinnen, taxeert antiek linnen voor musea en particulieren en geeft lezingen over de geschiedenis van tafelgoed. Voor kerken weeft ze

altaarkleden en avondmaalskleden van linnen, in de gewenste lengte en breedte.

VOLLENHOVE

Het eerste project deed ze voor een kerk in Vollenhove. Daar lagen damasten lakens op de avondmaalstafel, met een afbeelding van het schilderij ‘Het Laatste Avondmaal’ van Leonardo da Vinci erin geweven.

“Het ene laken was te lang en het andere was veel te kort. Mensen van de diaconie ergerden zich daar aan. Ze vonden het vreselijk zoals het erbij lag tijdens zo’n belangrijke viering.” Kun jij dit voor ons opnieuw maken, vroeg de gemeente aan De Zoete. Daarna volgden er meer kerken. “Ik denk dat mijn lakens in tachtig kerken door heel Nederland liggen.” Speciaal voor kerken heeft ze verschillende dessins, die ze naar wens kan laten weven in tafellakens. Vierkant, rond, ovaal, voor elke tafel of elk altaar maakt ze een ontwerp op maat.

GRAAN EN DUIVEN

Naast ‘Het Laatste Avondmaal’, kunnen kerken kiezen voor een rand van graan en druiven, die symbool staan voor brood en wijn. Voor katholieke kerken voegt ze soms over het hele laken kruisjes toe. De naam en het logo van de kerk kunnen worden ingeweven, of de tekst ‘Neemt en eet, dit is mijn lichaam, doet dit tot mijn gedachtenis.’ De Zoete heeft ook een dessin met

Kerk Rhoon.

golvende druivenranken, die zij uit voorraad kan leveren. “Kerken kunnen die per meter kopen. Voor dit dessin gebruik ik minder draden per centimeter, waardoor de patronen iets minder scherp zijn en minder glanzen.”

DIKKE PIL

Wie denkt dat je over damast snel bent uitgepraat, heeft het verkeerd, zegt De Zoete. Afgelopen juli verscheen haar boek ‘Strijklicht op damast’, een dikke pil van meer dan 400 pagina’s vol verhalen en foto’s over de geschiedenis van ons tafelgoed. “Je kunt duizenden ►

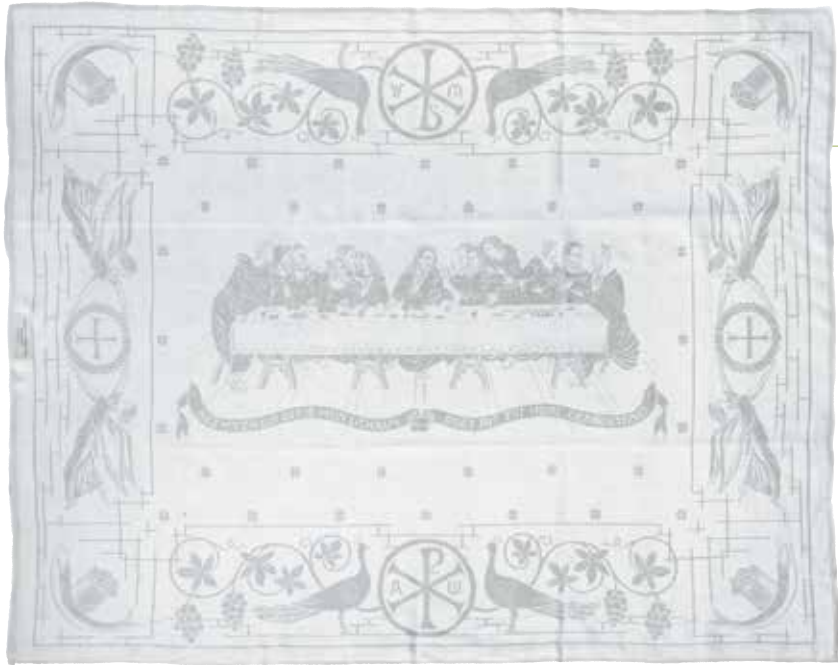
BEELD

GELUID

LICHT

HGT
BEELD & GELUID

Voor als het écht goed moet zijn | hgt.nl

Servet Laatste avondmaal

Bloeiende vlasstengels

boeken kopen over schilderijen en honderden over zilver en porselein. Maar over ons linnengoed lees je nooit iets.”

Linnen damasten tafelgoed heeft een enorme geschiedenis. Kijk maar eens naar oude schilderijen, zegt De Zoete. Daar liggen op de mooi gedekte tafels altijd damasten tafellakens, met scherpe vouwen. “En wist je dat er vierhonderd jaar geleden al tafellakens waren met Bijbelse verhalen erin

geweven, zoals David en Batseba, de verloren zoon en de Samaritaanse vrouw bij de put? Dat is toch boeiend!” Wie haar boek bestelt, krijgt er een mapje bij met verschillende staaltjes stof, waaronder een lapje damast van vierhonderd jaar oud. “Die heb ik allemaal zelf zitten inplakken, ze komen uit een stapel servetten uit mijn collectie. Want ik vind dat je damast moet zien en voelen. Hoe het glanst en hoe zacht het is.”

” Katoen glimt, damast glanst

BEHOORLIJK DUUR

Wie een damasten linnen laken bestelt bij De Zoete, is zo’n 1.000 tot 2.000 euro kwijt. Een behoorlijk bedrag en daarom aarzelen kerken weleens of ze dat eraan willen uitgeven. De Zoete: “Ik vertel altijd dat het te maken heeft met de kwaliteit. We zijn eraan gewend geraakt dat textiel niks meer kost, maar linnen is heel kostbaar. Er zijn zeven handelingen nodig om van vlas tot draden te komen.” Het alternatief, katoen of polyester, glimt, terwijl linnen damast glanst, legt De Zoete het verschil uit. Bovendien kun je met linnen damast eeuwig doen. “Het is loeisterk en het blijft mooi, terwijl katoen vaak gaat pillen.”

Daarnaast vindt ze dat het gewoon zo hoort, linnen lakens op de avondmaaltafel. “Als je de Bijbel leest, hebben ze het alleen maar over linnen en wol. Er staat niet dat ze een katoenen kleedje in de tempel ophingen, toch?”

Als het even lukt gaat ze bij een kerk langs, om haar lakens te laten zien en voelen. Haar ervaring is ook dat er altijd wel iemand in de kerk is die het damast aan de kerk wil schenken. “In Zoetermeer waren er vier bevriende echtparen die elkaar geen cadeautjes meer gaven bij de verjaardagen, en dat geld spaarden voor een mooi damasten laken in hun kerk.”

TE DROOG STRIJKEN

In 1970 verdwenen de linnenweverijen in Nederland. De Zoete laat haar lakens weven in Noord-Ierland, in een van de weinige weverijen waar ze nog met 100 % linnen weven.

Met de weverijen verdween ook veel kennis over het onderhoud van linnen. De Zoete ziet dat veel kerken niet goed weten hoe ze hun linnen kleden of servetten goed gebruiken en mooi houden.

De meest voorkomende fout? “Ze strijken het te droog! Linnen moet je strijken als het nog vochtig is. Doe het laken na het wassen even kort in de droger. Dan worden de kreukels van het centrifugeren eruit geblazen. Strijk het dan direct aansluitend, het liefst op de avondmaaltafel in je kerk.”

NIET KNIJPEN

Linnen kreukt snel, knijp er daarom

niet in, zegt De Zoete, maar pak de stof vast tussen je duim en wijsvinger, zodat het plat en dus glad blijft. Bewaar linnen damast niet in een eikenhouten kast, daar krijgt het bruine vlekken van. Vouw het zo netjes mogelijk op, of rol het op, en bewaar het in zuurvrije dozen. Wie bij De Zoete een laken bestelt, krijgt er zo’n doos bij. Als je het echt mooi wilt opvouwen, moet je het laken zigzag vouwen, met zo min mogelijk stof per vouw. “Als je dat dan een beetje perst of aandrukt, krijg je scherpe vouwen in je laken, en geen hobbeltjes. Die scherpe vouwen zie je ook terug op alle oude schilderijen. Het wijst erop dat je een schoon tafellaken uit de kast gehaald hebt.” Je kunt de lakens gewoon zelf wassen, maar je kunt ze ook naar wasserij Ambassade Textielreiniging in Den Haag brengen of opsturen. “Zij hebben veel ervaring met kerklinnen.”

WEG MET VLEKKEN

Bruine vlekken, ontstaan door het bewaren, verwijder je met Vanish. Voor het verwijderen van wijnvlekken kun je het laken het beste op 60 graden wassen. Heb je als kerk een groot tafellaken, bijvoorbeeld van tien meter? Leg dan op de plek waar de dominee staat een groot servet op je laken met een stukje molton eronder, tipt De Zoete. “Als er dan wijn wordt geknoeid, hoef je alleen dat servet en de molton te wassen.” Door tafels met scherpe hoeken, ontstaan vaak gaatjes aan de randen van het laken. “Ik adviseer daarom om

een molton onder het damast te leggen. Dat zorgt er ook voor dat het laken niet verschuift.” “Ik neem soms mijn eigen kleedje mee naar een restaurant”

MOOI GEDEKT

Een mooi gedekte tafel geeft rust en ontspanning, zegt De Zoete. Daar hoort een damasten kleed bij, vindt zij. “Ik moet er niet aan denken om aan een kale tafel te zitten. Als ik uit eten ga in een restaurant neem ik soms mijn eigen kleedje mee, zodat ik zeker weet dat de tafel gedekt is”, zegt ze lachend. Veel van onze materialen, zoals tafels, zijn heel hard, en een damasten linnen kleed maakt het zachter. “Textiel is fijner voor je ogen dan zo’n hard tafelblad. En een kleed dempt de geluiden, ook in de kerk.” Daarnaast heb je met een damastkleed iets om naar te kijken, ook als je aan de avondmaaltafel zit. “Soms zie je dan opeens een klein stukje van het patroon oplichten. In een tafellaken met ‘Het Laatste Avondmaal’ erin, zie je Jezus vanaf de ene plek als een witte man met zwart haar. Vanaf de andere kant gezien, heeft hij opeens een zwart gezicht. Dat vind ik mooi.”

In de praktijk zijn het vaak koster, diakenen of andere vrijwilligers die verantwoordelijk zijn voor het kerklinnen. Bent u dat niet? Geef dit artikel dan door aan degenen die in uw kerk of parochie zorg dragen voor de avondmaals- of altaarkleden. ■

de Zaaier 50x90

www.sannydezoete.nl
www.facebook.com/sannydamast
Wilt u het boek bestellen?
Mail dan naar info@sannydezoete.nl

Samen werken aan een toekomstbestendige kerk

Renovatie en modernisering van de Gereformeerde Gemeente Elim in
Capelle aan den IJssel - middelwatering

VERNIEUWING VAN ELIM: TECHNIEK IN DIENST VAN DE GEMEENTE

Wie vandaag de vernieuwde Elimkerk in Capelle aan den IJssel binnenstapt, ziet vooral een fraai gerenoveerd kerkgebouw. Wat minder zichtbaar is, maar minstens zo belangrijk, is de omvangrijke technische vernieuwing die achter de schermen heeft plaatsgevonden. ETB de Noord en Wesotronic mochten gezamenlijk bijdragen aan deze renovatie, waarbij zowel de complete elektrotechnische installatie als de audiovisuele voorzieningen, brandmeldinstallatie en inbraakbeveiliging volledig zijn vernieuwd. Een kerkgebouw heeft een bijzondere plaats binnen het gemeenteleven. Het is de plek waar de gemeente samenkomt rondom Gods Woord, waar erediensten worden gehouden, catechese wordt gegeven en waar verenigingen en andere gemeenteactiviteiten plaatsvinden. Om deze functie ook in de toekomst goed te kunnen blijven vervullen, was een grondige modernisering van het gehele kerkgebouw noodzakelijk.

SAMEN WERKEN AAN EEN TOEKOMSTBESTENDIGE KERK

Via een commissielid raakten ETB de

Noord en Wesotronic betrokken bij de plannen voor de renovatie van de Elimkerk. Al in een vroeg stadium werd besloten een bouwteam te vormen waarin opdrachtgever, aannemer en installatiepartners gezamenlijk optrokken om de plannen verder uit te werken. Deze samenwerking bood ruimte om niet alleen de installaties uit te voeren, maar ook actief mee te denken over de beste technische oplossingen. Door vanaf het begin verschillende disciplines samen te brengen, konden installatietechnische keuzes optimaal worden afgestemd op de wensen van de gemeente en het toekomstige gebruik van het gebouw.

SLECHTS ÉÉN KABEL BLEEF BEHOUDEN

De bestaande elektrotechnische installatie was sterk verouderd en voldeed niet meer aan de eisen van deze tijd. Daarom werd besloten vrijwel alles te vernieuwen. De werkzaamheden van ETB de Noord omvatten onder meer de complete elektrische infrastructuur, verdeelinrichtingen, bekabeling, verlichting en de installaties voor de warmtepompen, luchtbehandelingskasten en de zonnestroominstallatie. Ook de

benodigde technische voorzieningen voor de audiovisuele systemen en beveiligingsinstallaties maakten onderdeel uit van het project. Het enige wat behouden is gebleven, is de bekabeling van de klokkentoren. Hoewel deze techniek grotendeels onzichtbaar aanwezig is, vormt zij het fundament van het gebouw. Vrijwel alle voorzieningen die dagelijks worden gebruikt, zijn afhankelijk van deze vernieuwde infrastructuur. Moderne techniek achter de schermen Een van de meest opvallende vernieuwingen binnen Elim is de wijze waarop alle technische voorzieningen centraal worden aangestuurd. Waar voorheen verschillende schakelaars, bedieningspanelen en losse systemen aanwezig waren, worden vandaag de dag vrijwel alle functies van de kerk bestuurd vanuit één centrale omgeving. Verlichting, camera's, livestreamvoorzieningen, geluidssystemen en zonwering zijn samengebracht in een gebruiksvriendelijke applicatie die door Wesotronic is ontwikkeld. Via een tablet kan een beheerder eenvoudig alle functies bedienen. Hierdoor is het dagelijkse gebruik van het gebouw aanzienlijk eenvoudiger geworden. Taken waarvoor vroeger meerdere vrijwilligers nodig waren, kunnen nu centraal worden uitgevoerd. Tegelijkertijd blijft de techniek grotendeels op de achtergrond aanwezig, waardoor de aandacht gericht kan blijven op datgene waarvoor het gebouw bedoeld is.

NIEUWE AUDIOVISUELE VOORZIENINGEN

Binnen de kerkelijke gemeente

spelen beeld en geluid een steeds belangrijkere rol. Niet alleen tijdens erediensten, maar ook bij catechese, jeugdwerk, vergaderingen en andere bijeenkomsten. Daarom zijn in alle zalen de bestaande beamers vervangen door moderne touchscreen schermen. Deze schermen bieden een uitstekende beeldkwaliteit en zijn eenvoudig te bedienen. Presentaties, liedteksten en andere informatie zijn hierdoor duidelijk zichtbaar voor alle aanwezigen. Ook de camera-installaties en livestreamvoorzieningen zijn vernieuwd. Hierdoor kunnen gemeenteleden die door leeftijd, gezondheid of omstandigheden niet aanwezig kunnen zijn, de diensten thuis blijven volgen.

GELUID VRAAGT MEER DAN GOEDE APPARATUUR

Een belangrijk onderdeel van het project was de vernieuwing van de complete geluidsinstallatie. Juist binnen een kerkgebouw is een goede verstaanbaarheid van groot belang. De verkondiging van Gods Woord moet immers voor iedere bezoeker duidelijk hoorbaar zijn. Daarom heeft Wesotronic niet alleen hoogwaardige apparatuur geleverd, maar vooral veel aandacht besteed aan het zorgvuldig inregelen van de installatie. Een goed geluidssysteem bestaat namelijk uit meer dan luidsprekers alleen. De akoestiek van een ruimte, reflecties van muren en plafonds en de plaatsing van luidsprekers hebben allemaal invloed op het eindresultaat. Door uitgebreide metingen uit te voeren en de installaties nauwkeurig af te stemmen, kon een optimale geluidsweggevoerd worden bereikt. Het

doel was niet om het geluid zo krachtig mogelijk te maken, maar juist om een natuurlijke en heldere verstaanbaarheid te realiseren, ongeacht waar iemand zich in de kerkzaal bevindt. Deze zorgvuldige afstemming maakt in de praktijk dagelijks het verschil tijdens erediensten, zangavonden en bijeenkomsten.

VEILIGHEID VOOR GEMEENTE EN GEBOUW

Naast comfort en gebruiksgemak speelde ook veiligheid een belangrijke rol binnen het project. Wesotronic verzorgde de aanleg van de complete brandmeldinstallatie en inbraakbeveiliging. Deze systemen dragen bij aan een veilige omgeving voor bezoekers, vrijwilligers en medewerkers en beschermen daarnaast het kerkgebouw en de aanwezige inventaris. Hoewel deze installaties doorgaans onopvallend hun werk doen, vormen zij een onmisbare schakel binnen een modern kerkgebouw.

VRIJHEID OM MEE TE DENKEN

Een belangrijk aspect van het project was de mogelijkheid om vanuit expertise actief mee te denken over de technische invulling van het gebouw. In plaats van uitsluitend te werken vanuit een vastomlijnd bestek, ontstond ruimte om gezamenlijk te zoeken naar de beste oplossingen. Zo werden architectonische ledlijnen toegepast om de lange kerkzaal meer sfeer en uitstraling te geven. Daarnaast werd samen met andere betrokken partijen gezocht naar slimme technische oplossingen om binnen de beschikbare netcapaciteit toch een comfortabel, duurzaam en toekomstbestendig gebouw te realiseren.

Deze integrale aanpak heeft geleid tot een installatie waarin comfort, gebruiksgemak, duurzaamheid en betrouwbaarheid samenkomen.

KLAAR VOOR DE TOEKOMST

Ondanks een vertraagde start als gevolg van het vergunningstraject verliep de uitvoering van de werkzaamheden bijzonder voorspoedig. Door de goede samenwerking tussen opdrachtgever, aannemer, ETB de Noord en Wesotronic konden de verschillende onderdelen zorgvuldig op elkaar worden afgestemd. Met de afronding van deze renovatie beschikt de Elimkerk over een moderne en toekomstbestendige technische infrastructuur. ETB de Noord verzorgde de complete vernieuwing van de elektrotechnische installatie, terwijl Wesotronic verantwoordelijk was voor de brandmeldinstallatie, inbraakbeveiliging, audiovisuele voorzieningen, camera-installaties, livestreamtechniek en het centraal bediensysteem. Bijzonder is daarbij de nauwe samenwerking tussen beide bedrijven. Door elektrotechniek, beveiliging, audiovisuele techniek en centrale bediening als één geheel te benaderen, kon een installatie worden gerealiseerd waarin alle systemen naadloos samenwerken. Het resultaat is een kerkgebouw waarin moderne techniek vrijwel onzichtbaar aanwezig is, maar dagelijks van grote waarde is voor beheerders, vrijwilligers en bezoekers. Een gebouw dat klaar is voor de toekomst en waarin techniek ondersteunend is aan datgene waarvoor het gebouw bedoeld is: het samenkomen van de gemeente rondom Gods Woord.

Uw administratie sneller en eenvoudiger?

Dat is onze uitdaging!

Onze software is altijd actueel en up-to-date. Hiermee kunt u uw gehele financiële administratie (laten) verzorgen, zo eenvoudig mogelijk. We investeren veel in het (semi-)automatisch inboeken van facturen en bankafschriften. Ook iets voor u? KKA werkt voor kerken en doet dit zonder winst-oogmerk. Inmiddels hebben we ruim 500 tevreden opdrachtgevers. Waar kunnen wij u mee helpen?

Ons professionele administratiekantoor zorgt uw kerkelijke gemeente

KKA
Administraties & Advies
SilasGroep.nl/kka
T 085 - 890 21 10

KKA is onderdeel van de Silas Groep

Uw kerkelijk onroerend goed professioneel beheerd?

Dat is onze uitdaging!

Wij ontzorgen uw kerkelijke gemeente en beheren uw grond of gebouwen. We zorgen voor goede juridische overeenkomsten, monitoren lopende contracten, passen deze aan waar nodig en verzorgen correcte berekeningen van de jaarlijkse toegestane verhogingen. Wij werken voor kerken en doen dit zonder winst-oogmerk. KKG heeft 515 tevreden opdrachtgevers waarvoor wij 13.619 ha grond beheren.

Uw rentmeester en makelaar in kerkelijk onroerend goed

KKG
Rentmeesters & Makelaars
SilasGroep.nl/kkg
T 085 - 890 21 10

KKG is onderdeel van de Silas Groep

Een goede toekomst voor uw kerkgebouw?

Dat is onze uitdaging!

Het bezit van kerkelijk onroerend goed kan ingewikkelde en emotionele vragen opleveren. Soms zijn verkoop, een alternatieve bestemming of ontwikkeling van vastgoed een oplossing. Wij ontzorgen uw kerkelijke gemeente, adviseren, bemiddelen bij aan- en verkoop en taxeren kerkgebouwen en ander kerkelijk vastgoed. Zonder winst-oogmerk, op een manier die bij u past. Wat kunnen wij voor u betekenen?

Uw rentmeester en makelaar in kerkelijk onroerend goed

KKG Adviseurs
Rentmeesters & Makelaars
SilasGroep.nl/kkg-adviseurs
T 085 - 890 21 10

KKG Adviseurs is onderdeel van de Silas Groep

Uw HR en salarisadministratie eenvoudig en op orde?

Dat is onze uitdaging!

Onze software is altijd actueel en up-to-date. Binnen uw eigen portaal kunt u uw gehele salarisadministratie en alle HR-zaken (laten) verzorgen. Uw medewerkers kunnen zelf hun verlof en declaraties inbrengen. Dat scheelt u veel boekwerk! Wij werken voor kerken en doen dit zonder winst-oogmerk. Ons salarisbureau heeft ruim 700 tevreden opdrachtgevers. Bent u de volgende?

Ons professionele salarisbureau zorgt uw kerkelijke gemeente

KKA
Administraties & Advies
SilasGroep.nl/kka
T 085 - 890 21 10

KKA is onderdeel van de Silas Groep

Binnen voorzetramen de oplossing voor uw monument

- Uniek maatwerk in elk denkbare vorm en kleur
- Deskundig advies op locatie in heel Nederland en België
- Inmeten, produceren en monteren door onze eigen specialisten

E-mail
info@isoglas.nl

Telefoonnummer
023 531 90 36

Website
www.isoglas.nl

Duurzame verlichting voor kerken

CLS is dé specialist in verlichtingsoplossingen voor kerken, zowel voor binnen- als buitenverlichting.

Onze LED armaturen passen perfect, omdat ze:

- > Eenvoudig te bedienen zijn
- > Flikkervrij zijn, voor video-opnames
- > 1-op-1 te vervangen zijn met uw huidige installatie

Neem nú contact op voor een vrijblijvend adviesgesprek!

CLS LED
Bijsterhuizen 2523
6604 LM Wijchen
026 326 36 76
info@cls-led.com
www.cls-led.com

Ontwerp & fabricage van LED verlichting in Nederland sinds 2002

Academiehuis Grote Kerk Zwolle | Schaapsound | Buro Stiel B.V. | Fotografie: Jaco Hoeve Fotografie

Martinikerk Groningen | Schaapsound | Fotografie: Jaco Hoeve Fotografie

Brugkerk Koudekerk aan den Rijn | Schaapsound | Fotografie: Jaco Hoeve Fotografie

Kerkstoelen.nl
kerkenspecialist

Stoelen

Kerkzaal
Consistorie
Vergaderruimte
Ontvangstruimte
Jeugdruimte

Tafels

Kerkzaal
Consistorie
Vergaderruimte
Ontvangstruimte
Jeugdruimte

Kerkstoelen.nl
Tel. 0183 745353

Vanaf nu verkrijgbaar!
Live ondertiteling
en live vertaling in alle
talen mee te lezen
via de app
Bel voor een demo

“Wij vertalen uw wens naar een passende installatie”

Baars Audiovisueel is hét adres voor een op maat gemaakte audiovisuele installatie speciaal voor uw kerk!

- Eenvoudige bediening
- Sprakverstaanbaarheid
- Hergebruik van goede apparatuur
- Bedrijfszekere installatie
- Training en nazorg

BAARS
AUDIOVISUEEL
www.baarsav.nl | 085 0230 444 | info@baarsav.nl

Kerkenbeheer actueel

WANDKLEED VAN 35 METER IN OUDE KERK DELFT

In de Oude Kerk van Delft hangt tot en met half september een 35 meter breed wandkleed, met als titel: *Draden van Ons Nederlands Slavernijverleden*.

Het kunstwerk vertelt het verhaal van het slavernijverleden van Zuid-Holland. In elke provincie komt een eigen versie van het

wandkleed. De Zuid-Hollandse variant is nu tot en met september te zien in Delft.

Het kleed hangt juist in de Oude Kerk met een reden. In de kerk liggen mensen begraven die worden genoemd in het Delftse onderzoek naar het slavernijverleden. Naar aanleiding van

dat onderzoek bood het gemeentebestuur van Delft in 2023 excuses aan voor de historische rol van de stad in slavernij en slavenhandel.

Het wandkleed, een ontwerp van kunstenaar Marcos Kueh, is gemaakt door honderden vrijwilligers uit Delft, Den Haag, Rotterdam, Leiden, Gouda en Dordrecht. Ook veel Delftenaren hielpen mee aan het project. Tien van de 35 meter van het wandkleed zijn in Delft gemaakt, met technieken zoals tuften, punchen en quilten.

Bron: In de buurt Delft

PRIJS VOOR ARCHITECT MARCO BORN

Architect ir. Marco Born uit Sommelsdijk won deze zomer de publieksprijs van de Zeeuwse Architectuurprijs 2026 met zijn ontwerp van het nieuwe kerkgebouw van de Hervormde Gemeente De Ontmoeting in Middelburg.

De Zeeuwse Architectuurprijs is een jaarlijkse prijs van CBK Zeeland, het centrum voor beeldende kunst, vormgeving en architectuur. Met de publieksprijs spreekt het publiek waardering uit voor een bijzonder gebouw in Zeeland.

Volgens architect Marco Born is het ontwerp van De Ontmoeting geïnspireerd op een schuur, passend bij de ligging van het gebouw op de grens van stad en polder. “Een schuur is een geëgend gebouw in dit polderlandschap”, legt hij uit. Tegelijkertijd moest duidelijk zichtbaar zijn dat het om een kerkgebouw gaat. Dat komt onder meer tot uiting in het hoogteaccent aan de voorzijde van het gebouw. “Het is zodanig gemodelleerd dat het, samen met de omkadering van de voorgevel, het Ichtus-teken symboliseert. Een kenmerkend symbool van de christelijke kerk”, aldus Born. De gevels en het dak zijn uitgevoerd in hetzelfde materiaal en dezelfde kleur. Daarmee vormt het gebouw volgens de architect één geheel. Door grote openingen op te nemen in het ontwerp heeft het gebouw een open uitstraling. Born: “Vanuit de kerk is er oog voor de samenleving. En de samenleving ziet wat er binnen gebeurt.”

Bron: Eilanden-nieuws

KOSTER BUITENGESLOTEN

Woede en verdriet in Aardenburg na het plotseling op slot draaien van de Heilige Maria Hemelvaartkerk. Zelfs de koster kan er niet meer in. De kerk voelt voor veel parochianen niet alleen fysiek, maar ook geestelijk dicht.

De verontwaardigde kerkgangsters eisen het vertrek van zowel de pastoor als het parochiebestuur, die volgens hen zonder behoorlijk overleg besloten hebben de kerk te sluiten. Dat besluit sloeg in als een bom in de kleine geloofsgemeenschap. De kerk functioneert al generaties lang fungeert als herkenningspunt, troostplek en sociale ontmoetingsruimte.

De directe aanleiding voor de escalatie is de vervanging van de sloten aan het kerkgebouw op initiatief van het bisdom. De koster, die jarenlang de sleutel beheerde, spreekt van een vernedering. Hij zegt dat hij zich door zijn eigen kerk buitengesloten voelt en ziet de ingreep als bewijs dat het bisdom Aardenburg niet langer vertrouwt. Volgens het bisdom spelen veiligheid, teruglopend kerkbezoek en een breder herstructureringsplan in West Zeeuws Vlaanderen een rol bij de sluiting. De Aardenburgers erkennen dat de banken leger zijn geworden, maar vinden dat hun actieve kern van vrijwilligers onvoldoende is gehoord.

Bron: Zeeuwsch Vlaams Advertentieblad

Foto's Thea van den Heuvel

STEVENSKERK NIJMEGEN

VAN HOOGEVEST ARCHITECTEN

RDJAV
PASSIE VOOR AUDIOVISUELE TECHNIEK

“Wij weten hoe belangrijk het is dat de techniek **altijd naar behoren werkt!**”

→ Vaste audiovisuele installaties
→ Adviestraject voor kerken
→ Cursussen voor Kerktechnici

Bel voor advies: 0318 - 845 980

Kryptonstraat 22 | 6718 WR Ede | info@rdj-av.nl | www.rdj-av.nl

**STERK IN
MONUMENTAAL
RESTAURATIE
WERK!**

Heldoorn B.V.
RESTAURATIES & GEVELWERKEN

Heldoorn Restauraties & Gevelwerken B.V.
A Veldoven 19b
8271 RT IJsselmuiden
T +31 (0)38 - 355 78 79

www.voegbedrijfheldoorn.nl

ERINGA GELUID & ERINGA FACILITAIR LEEUWARDEN

ELEGANTE LUIDSPREKERS EN NATUURGETROUW GELUID DRAGEN AANZIENLUK BIJ AAN SFEER EN ZEGGINGSKRACHT

Luisterende zaal.

Eringa Geluid zorgt voor het betere geluid en beeld

- Spraakverstaanbaarheid op iedere plek;
- Altijd en voor een ieder;
- Met goede hifi/video;
- Minder bedieningsrisico en minder kosten;
- Muziek- en beeldbeleving vergelijkbaar;
- Eenvoudige en bewezen techniek;
- Persoonlijke storingservice en gebruikersinstructie.

1. SPECIALE AANDACHT
VOOR TOEHOORDERS MET EEN
“AFNEMEND GEHOOR”

2. LUIDSPREKERTECHNIEK DIE MINDER
“LAST” HEEFT VAN RUIMTEGALM

3. MUZIEKBELEVING: VRAAG GERUST
EEN PROEFOPSTELLING

4. VOOR BETAALBARE NAZORG:
“DICHTBIJ IS HET BEST”

advies verkoop technische service
Het EringaGeluid

hifi audio & audiovisuele techniek • advies & technische service

Oostergrachtswal 109,
8921 AC, Leeuwarden
T. 058 213 87 87
M.06 3037 6447 (24/7)

info@eringa.eu
info@eringafacilitair.nl
www.eringa.eu

Dateq - K-Array - Monacor - Yamaha
Sennheiser - D P A

Kerkenbeheer actueel

De kerk van de H. Paschalis Baylon wordt op termijn gesloten. Foto: Kerkfotografie Nederland

KATHOLIEK DEN HAAG

De krimp van de katholieke kerk in Den Haag zet door. Er worden op termijn opnieuw vier kerken afgestoten. De parochie kiest ‘voor een concentratie van activiteiten op twee centrale locaties in de stad’.

De komende jaren sluiten de deuren van de Sint Paschalis Baylon (Wassenaar), de St. Antonius Abt (Scheveningseweg), de Heilige Agnes (Beeklaan) en de Heilige Martha (Hoefkade).

De twee resterende locaties zijn de Heilige Jacobus de Meerderekerk aan de Parkstraat en

Onze Lieve Vrouw Onbevlekt Ontvangenaan de Elandstraat. Deze locaties zullen uitgroeien tot ‘sterke centra voor geloof, ontmoeting en maatschappelijke betrokkenheid in Den Haag-Noord’, aldus de parochie.

Drie van de vier af te kerken staan op de rijksmonumentenlijst en kunnen dus niet worden afgebroken. De Agnes is een gemeentelijk monument en geniet daarmee dus ook bescherming.

Bron: Den Haag Centraal

Foto: Omroep Zilt

REMBRANDT EN SASKIA

Sluiting dreigt voor de Van Harenskerk in Sint Annaparochie. Er is al acht maanden geen beheerder, het kan zo niet langer.

Het is een droevig verhaal. Drie tachtigers die de beheerscommissie vormden zijn ermee gestopt. Opvolgers zijn lastig te vinden. Oud-commissielid Teake Brandsma was nog zo goed om iemand te bellen die de klok goed heeft gezet. Maar verder... Er wordt geen onderhoud gepleegd, dakpannen die naar beneden zijn gekomen, worden niet

vervangen. Schade wordt niet langer doorgegeven aan de eigenaar, Stichting Alde Fryske Tsjerken. En activiteiten vinden er niet langer plaats. In een voormalige kerk op de plek waar nu de Van Harenskerk staat gaven schilder Rembrandt van Rijn en zijn Saskia elkaar ooit het ja-woord. Brandsma: “Hier komen regelmatig mensen die zeggen: wat een mooie en bijzondere kerk! Het zou heel jammer zijn als deze kerk op slot gaat.”

VEILIG DE VLAG UIT

De Vereniging voor Kerkrentmeesterlijk Beheer geeft informatie hoe kerken veilig een vlag aan hun toren of bij de kerk kunnen hangen.

Bij feestelijke of herdenkingsmomenten is het uithangen van een vlag aan of bij de kerk een mooie traditie. Toch schuilen er onverwachte risico's in deze ogenschijnlijk eenvoudige handeling. Zeker als de vlag aan de kerktoeren moet worden bevestigd. De vlaggen aan torens zijn vaak fors van formaat. Om ze op te hangen moet er geklommen worden via vaak steile trappen of ladders. Bovenin moet men dicht bij de rand staan. Goede raad: voer deze taak daarom altijd met minimaal twee personen uit en controleer vooraf de staat van trappen, ladders en veiligheidsvoorzieningen. Zijn er bijvoorbeeld stevige leuningen? Als er een ladder wordt gebruikt, is die veilig en gekeurd? Ook is het verstandig om interne afspraken te maken. Wie is verantwoordelijk? Is er een noodplan voor als er iet misgaat? Weet iemand wanneer en wie er in de toren is om de vlag op te hangen? Informatie over veilig de vlag uithangen en andere onderwerpen staat in de kennisbank op de website van de VKB.

Meer informatie: www.kerkrentmeester.nl

FRIESLAND SCHIET DORPSKERKEN TE HULP

Friese dorpskerken krijgen een steuntje in de rug. De provincie Friesland trekt 3 miljoen euro uit voor hun behoud. In de noordelijke provincie staan ruim 700 kerken; nergens in Nederland is de kerkdichtheid zo hoog.

Vorig jaar diende onafhankelijk Statenlid Albert van Dijk een motie in tijdens een vergadering van de Friese Staten. Hij maakte zich zorgen over de leegstand en vroeg de provincie te onderzoeken of er een fonds kon komen om Friese kerken te behouden. Met succes: vanaf 2027 kunnen kerken een beroep doen op het nieuwe Frysk Fûns Religieus Erfgoed.

Het fonds is bedoeld voor kerken die hulp nodig hebben bij onderhoud, herbestemming of overdracht aan een nieuwe eigenaar. Dat kan de Stichting Alde Fryske Tsjerken zijn, een belangrijke speler op dit veld. Zij neemt kerken over, op voorwaarde dat de eigenaar van een rijksmonument een ‘meegeefsom’ betaalt: geld voor toekomstig onderhoud, organisatiekosten, verzekeringen en energiekosten. Voor een kerk die dat niet kan opbrengen, is het Frysk Fûns Religieus Erfgoed een uitkomst. Per kerk kan maximaal 5 ton worden uitgekeerd, daarvan mag ook de meegeefsom worden betaald.

Bron: Trouw

Grote Kerk Almelo

HISTORIE VERSTERKEN MET TECHNIEK

De Grote Kerk Almelo heeft een indrukwekkende transformatie ondergaan. Dit historische monument is nu een multifunctionele locatie voor erediensten, concerten, zakelijke bijeenkomsten en evenementen.

Schaapsound realiseerde de complete audiovisuele installatie, verlichting en wifi-infrastructuur. Het resultaat: een toekomstbestendige omgeving waarin gebruiksgemak, flexibiliteit en beleving centraal staan. Een inspirerend voorbeeld van hoe moderne techniek nieuwe mogelijkheden creëert binnen een monumentale omgeving.

Schaapsound – techniek die ruimtes tot leven brengt.

Kerkgeluidsinstallaties | Presentatie/KerkTV | Akoestiek | Netwerk/wifi | Verlichting | Domotica

info@schaapsound.nl

Tel: 085 - 066 3333

Zwolle | Ridderkerk | Biezeling

www.schaapsound.nl

Bedrijfsnieuws

KERKENBEURS 2027 IN NOORD- ÉN ZUID-NEDERLAND

In 2027 keert de Kerkenbeurs na enkele jaren van afwezigheid terug naar Zuid-Nederland. In april bouwt zij haar stands op in Goes, de maand daarvoor is Drachten aan de beurt.

Op de Kerkenbeurs komen tientallen bedrijven die producten of diensten verlenen aan kerken bij elkaar. Waarom daar? Een standhouder verwoordde het dit jaar kernachtig: “Een mooie beurs met keurig publiek”.

Standhouders en bezoekers zien er ieder jaar weer naar uit. Zoek je nieuwe stoelen voor het verenigingsgebouw? Schaft jouw gemeente een warmtepomp aan of is het geluidssysteem nu

echt aan vervanging toe? Dan kun je in 2027 naar twee Kerkenbeursen: in maart 2027 in Drachten en in april 2027 in Goes.

POPULAIR

Organisator Marco van de Wetering: “Dit jaar staan we ook weer in Zuid-Nederland. Op uitdrukkelijk verzoek van enkele exposanten komen wij daar terug, na enkele jaren van afwezigheid.”

De kerkenbeurs blijft onverminderd populair stelt Van de Wetering: “Bedrijven vinden er exact de kerken die een verbouwing aan het voorbereiden zijn of aan de slag gaan met modernisering van hun kerkgebouw.”

 www.kerkenbeurs.nl

Impressie: Van Kooten Architectuur

VAN KOOTEN ONTWERPT NIEUWE REGENBOOGKERK EPE

“Het nieuwe kerkgebouw refereert op een speelse manier aan wat er stond, maar dan met een eigentijdse interpretatie”, aldus architect Steven van Kooten van Van Kooten Architectuur uit Ouddorp.

Wat er stond, brandde in augustus 2024 tot de grond toe af. Nu wordt het gebouw van de gereformeerde kerk binnen de Protestantse Kerk in Nederland herbouwd. Van Kooten: “Het nieuwe kerkgebouw voldoet aan heel wat eisen. Zo wordt het een duurzaam, multifunctioneel en rolstoelvriendelijk gebouw, echt een plek voor iedere Epenaar.”

Het kerkgebouw zal mede gebruikt worden voor lezingen, culturele tentoonstellingen en uitvaarten.

“De kerk refereert op een speelse manier aan wat er stond, maar dan met een eigentijdse interpretatie. Herkenbaar als jaren-dertigkerk, met grote puien met spitsbogen, een houtconstructie en grotendeels biobased gebouwd en met een kleine ecologische footprint. Er komt een grote voorhof met tafels, een professionele keuken, een rouwsuite en zalen voor kerkelijk gebruik.”

Het nieuwe orgel in de kerk wordt door orgelmaker Reil uit Heerde gebouwd, op advies van onder meer Hans Fidom, hoogleraar orgelkunde aan de VU in Amsterdam.

De kerkbouw start in het voorjaar van 2027, de oplevering staat een jaar later gepland. Zie ook het artikel op pagina 4. Kerkmagazine volgt de bouw tot aan de opening.

ECOLOGISCHE FOOTPRINT

In het nieuwe gebouw zitten herkenbare elementen van de eerdere kerk. Van Kooten:

 www.vankootenarchitectuur.nl
www.kerkarchitect.nl

Voor álles wat uw kerk nodig heeft

Bel Kerk&Raad
085 203 32 35

Dé dienstverlener voor kerkelijk Nederland

Kerk&Raad gelooft in de kracht van lokale geloofs-gemeenschappen als plekken van ontmoeting, inspiratie en zingeving. Wij ondersteunen gemeenten en parochies bij goed bestuur, toekomstgerichte besluitvorming en een solide administratieve en financiële inrichting.

Kerk & Raad

www.kerkraad.nl

Specialist in duurzame oplossingen voor uw dak

Natuurleien

Cast PMR dakramen

Indak zonne-energie

LEI IMPORT
DAK EN GEVEL

Battenweg 10, Maasbracht
www.lei-import.nl
info@lei-import.nl
0475 436 439

Bedrijfsnieuws

JVK-DAKEN HERSTELT KERKDAKEN IN ERE

Wie een oude kerk binnenloopt, kijkt meestal eerst naar het interieur: het orgel, de glas-in-loodramen, de gewelven. Wat we letterlijk over het hoofd zien is nóg een groot stuk geschiedenis: het dak.

Veel (oudere) kerkdaken zijn gemaakt van prachtige materialen zoals lood, koper, zink of leien. Moet zo'n dak worden onderhouden, dan is vakwerk essentieel. Restauratie of verduurzaming betekent namelijk bij zulk soort daken zeker niet simpelweg vervangen wat oud is, maar vooral: werken met aandacht en zorg voor het verleden, gecombineerd met oog voor de toekomst.

AMBACHTELIJK

JVK Ambachtelijke Dakbedekkingen is gespecialiseerd in het onderhoud en de restauratie van bijzondere, ambachtelijke daken.

De geschiedenis van het bedrijf gaat terug naar 1895.

Met kennis van traditionele technieken en moderne oplossingen renoveert JVK daken van kerken en andere historische gebouwen in Nederland en ook in delen van België. Denk bijvoorbeeld aan de imposante kathedraal van Antwerpen (waar onder meer de leien dakvlakken vervangen zijn) en de Kapel Saint Louis in Oudenbosch. Daar werden onder andere daken en zijbeuken in zink gezet en een toren in beverstaartleien en lood gefelst.

Ook de hervormde kerk in Yerseke onderging onderhouds- en herstelwerken aan het lei- en loodwerk. Bij een kerkgebouw in Nieuwegein werden de dakranden vervangen.

 www.jvkdaken.nl

GELD NODIG VOOR VERBOUWING OF VERDUURZAMING?

SKG

Bij Stichting Kerkelijk Geldbeheer kennen we de kerkelijke markt als geen ander! Veel kerkelijke gemeenten hebben dit al ervaren en hebben hun financiering tot volle tevredenheid bij SKG ondergebracht.

SKG biedt u:

- ✚ diverse financieringsmogelijkheden
- ✚ gunstige rentetarieven
- ✚ passend advies voor uw kerkelijke gemeente

Vraag een vrijblijvend gesprek aan (0182) 58 80 00 of kijk voor meer informatie op skggouda.nl

Wouter Voshol

HUURDERS EN KERKBESTUREN IN CONTACT

Het nieuwe verhuurplatform Kerk&Ruimte, sinds maart actief, brengt vraag en aanbod van kerkelijke ruimtes bij elkaar. Directeur Wouter Voshol: “Belangrijk is om vast te stellen wie je graag in je kerkgebouw wilt verwelkomen. En laat de eigen gemeenteleden participeren bij de verhuur.”

Vanuit zijn rol als directeur van Kerk&Raad zit Wouter Voshol vaak met kerkbesturen om de tafel. Daar merkt hij dat veel kerken vragen hebben over de verhuur van hun gebouw.

“Dat is echt niet nodig”, stelt Voshol, “Via Kerk&Ruimte bieden we de mogelijkheid aan kerkbesturen om met potentiële huurders in contact te komen. Het kerkbestuur bepaalt daarbij wie de ruimte mag huren. Die afweging maakt ieder kerkbestuur. Belangrijk is om vast te stellen wie je graag in je kerkgebouw wilt verwelkomen.”

Het verhuren via Kerk&Ruimte brengt ook rust bij

een kerkbestuur, het wordt ontzorgd. Voshol: “Dan kan een kerkbestuur zich richten op hun eigen kerntaak: het leiding geven aan een gemeente of parochie.”

VERBINDING

Kerk&Ruimte wil dat kerkgebouwen hun betekenis juist in deze tijd kunnen blijven houden. Voshol: “Wanneer kerkgebouwen meer gebruikt worden, ontstaan nieuwe verbindingen. Tussen mensen, tussen de kerk en de buurt, tussen traditie en nieuwe initiatieven. Kerk&Ruimte combineert de maatschappelijke en kerkelijke verantwoordelijkheid van de verhuurder en het gemak, de zekerheid en de professionaliteit die de huurder verwacht. Wij bieden een digitaal platform dat past bij vrijwilligers én professionals.”

 www.kerkruimte.nl

Subsidie voor **verduurzaming** van de pastorie, kosterswoning, verenigingsgebouw of kerkgebouw?

Subsidiegezocht regelde voor ruim 100 kerken een succesvol subsidietraject, van strategie tot subsidieaanvraag tot verantwoording.

Wat wil je verduurzamen?

Kerkgebouwen, verenigingsgebouwen en ander vastgoed in eigendom **(zonder woonfunctie)**

DUMAVA

Waar moet je op letten?

- DUMAVA draagt tot wel 40% bij in de verduurzamingskosten. En ook bepaalde voorwaarden en kosten.
- Losse maatregelen of slim stapelen is mogelijk en vanaf € 12.500 aan projectkosten.
- Vraag vooraf aan. Werkzaamheden mogen dus nog niet gestart zijn.
- Je hebt beperkt tijd: de subsidieregeling is nu open en sluit 16 oktober 2026.

De Protestantse Gemeente Enkhuizen kon met behulp van DUMAVA twee warmtepompen laten plaatsen.

subsidiegezocht.nl/dumava

Kosterswoningen, pastorieën en ander vastgoed in eigendom **(met woonfunctie)**

SVOH

Waar moet je op letten?

- Bedoeld voor gebouwen met een woonfunctie.
- Aanvragen kan vaak ook achteraf, na uitvoering van de verduurzaming.
- Vaste subsidiebedragen per maatregel per woning.
- Onderhoud en verduurzaming zijn combineerbaar in één traject.

Hervormde Gemeente Kinderdijk-Middelweg verduurzaamde de begane grondvloer en het dak van de pastorie met SVOH-subsidie. Dit leidde tot lagere energielasten en betere vochtregulering.

subsidiegezocht.nl/svoh

Wij denken graag verder mee in het proces. Doe de Quick Scan en ontdek ook wat er mogelijk is voor jouw kerkelijke gebouw.

Scan de QR-codes om meer te lezen

Kerk met een verhaal

Zoldervloer van schilderijen

In de Dominicuskerk te Nijmegen dienden veertien 140 jaar oude schilderijen van een kruisweg als vloer voor de zolder van de kerk. Komende Monumentendag zijn ze in de kerk te zien.

In de zomer van 2025 ruimt vrijwillig pastor René Klaassen de boekenkast in de pastorie uit. Tussen de boeken vindt hij drie enveloppen met foto's van 150 jaar oude schilderijen van 14 kruiswegstaties. Later zal blijken dat deze schilderijen dienden als zoldervloer.

BOMBARDEMENT

Dirk-Jan de Rooij, voorzitter van het kerkbestuur, weet hoe de schilderijen daar terecht kwamen. Het verhaal gaat terug naar 1944, als een zwaar bombardement het centrum van de stad in puin legt. Ook de neogotische Dominicuskerk aan de Broerstraat wordt zwaar getroffen. Inwoners redden de religieuze kunst die nog heel is uit het gebouw. Nijmegen is net gebombardeerd. Gebouwen in de binnenstad liggen in puin. De kruisweg wordt in stukken van de muren gehaald. Sommige planken worden gebroken en maken vanaf dan een zwerftocht door de stad.

ZOLDERTJE

Nijmegen wordt herbouwd, maar er is een tekort aan bouw materiaal. De beschadigde kerk wordt afgebroken en de onderdelen ervan worden gebruikt in de herbouw van de stad. In 1950 wordt er een nieuwe Dominicuskerk gebouwd op het Galgenveld. Voorwerpen die gered waren uit de oude kerk worden naar de nieuwe kerk gebracht. Daaronder is een deel van de planken van de kruiswegschilderijen. Deze worden vervolgens gebruikt als bouw materiaal voor de vloer van een

zoldertje van het appartement van de huishoudster in de pastorie. Op dat zoldertje komt de verwarmingsketel van de pastorie te staan. In de jaren erna komen er weinig mensen op de zolder.

VERWARMINGSKETEL

In 2014 gaat de verwarmingsketel kapot. Tijdens de vervanging ervan komt een vloer tevoorschijn, waarvan de planken zijn beschilderd en lijken op delen van schilderijen. Dat ze bijzonder zijn, is duidelijk, maar vanwege een tekort aan mankracht worden de planken, sommige wel 3,20 meter lang, alleen gefotografeerd en door de monteurs van de ketel op een veilige plek in de kerk gelegd, op het koor. Na de vondst van de enveloppen met foto's worden de planken van het koor afgehaald en bij elkaar gepuzzeld. Er start een onderzoek naar de herkomst ervan. De schilderijen zijn waarschijnlijk ontworpen door August Martin, een bekende kerkenkunstenaar uit de negentiende eeuw. Zij vinden vijf ontwerpen van zijn hand en sporen

andere uitvoeringen van dezelfde ontwerpen op.

Inmiddels zijn vier van de veertien staties zo goed als compleet. In sommige zit een gat, waar in de zoldervloer een buis doorheen liep. Om de rest van de schilderijen bij elkaar te kunnen puzzelen, zoeken de kunstdetectives naar foto's uit de oude kerk. Ook vragen ze of er mensen zijn die nog iets weten over de rest van de planken.

OPEN MONUMENTENDAG

Het goede bericht is dat u deze planken zelf kunt gaan bekijken. Zij worden tentoongesteld tijdens de Open Monumentendag 2026 in september. Tot die tijd gaat het onderzoek verder en hopen de vrijwilligers de schilderijen compleet te maken. Daarna zullen de schilderijen worden gerestaureerd en waarschijnlijk naar een museum worden gebracht. ■

Bron: De Gelderlander

Kerken nieuws

ABCOUDE

De renovatie van de Dorpskerk in Abcoude is afgerond.

Na vijf maanden bouwvakkers in de kerk kon de gemeente weer in het eigen gebouw samenkomen. Naast erediensten wordt het gebouw ingezet voor allerlei culturele, sociale en zakelijke evenementen. De protestantse gemeente Abcoude sloot hiervoor een erfpachtovereenkomst met een stichting. Om dit mogelijk te maken en het gebouw gereed te maken voor de toekomst, was groot onderhoud nodig aan onder andere de vloer, het dak en het orgel. De renovatie zal de komende jaren verdergaan. De Dorpskerk stamt uit 1491.

Dorpskerk in Abcoude

ALBLASSERDAM

De gemeente Alblasserdam koopt de Havenkerk.

In het kerkgebouw uit 1970 worden nu 150 Oekraïners opgevangen. De kerk blijft voorsnog in gebruik als opvanglocatie, mede ingegeven door de verplichting die de Spreidingswet met zich meebrengt. Als op termijn de opvanglocatie niet meer nodig is verrijzen er mogelijk woningen op de plaats van de kerk. De kerkelijke gemeente uit de gereformeerde Havenkerk is in 2021

Havenkerk Alblasserdam

gefuseerd met de hervormde wijkgemeente Ontmoetingskerk, in laatstgenoemde kerk komt de gemeente samen. Met de verkoop is een bedrag gemoeid van 2,2 miljoen euro.

ALPHEN AAN DEN RIJN

De Oud Gereformeerde Gemeente in Nederland in Alphen aan den Rijn hield onlangs haar laatste kerkdienst.

De kerkenraad bestond nog uit een persoon en ook het aantal kerkgangers was zeer gering. De gemeente bestond 84 jaar. Wat er met het kerkgebouw gaat gebeuren, is nog onbekend.

AMSTERDAM

Stadsherstel Amsterdam begint waarschijnlijk dit najaar met de herbouw van de afgebrande Vondelkerk.

Afgelopen nieuwjaarsnacht ging de monumentale kerk bijna volledig in vlammen op. Sommige delen van de afgebrande kerk kunnen nog worden hergebruikt. De kerk is gestut, waardoor mogelijk instortingsgevaar wordt voorkomen. De eerste werkzaamheden bestaan uit het bouwen van een dak, zodat de bouwers straks droog kunnen werken en regenwaterschade wordt voorkomen.

Vondelkerk Amsterdam

BENNEKOM

De hervormde Ichthuskerk in Bennekom sluit haar deuren als kerk.

Op termijn heropenen de deuren voor bewoners van zorgappartementen. Een vastgoedontwikkelaar kocht de kerk, stammend uit 1961. De kerk werd afgestoten omdat het financieel een te grote kostenpost was voor de hervormde gemeente. De opbrengst van de verkoop gaat naar de renovatie van het kerkelijk centrum van de hervormde gemeente.

Ichthuskerk in Bennekom

CAPELLE AAN DEN IJSSEL

De nieuwe pioniersplek van de protestantse gemeente in Capelle aan den IJssel is officieel begonnen.

De plek, met de naam Noorderlicht-Capelle, bestaat naast de bestaande wijkgemeenten. Er wordt ook samengewerkt met de wijkgemeente De Hoeksteen. Diensten van Noorderlicht worden ook in dat kerkgebouw gehouden.

DE VALK

De Gereformeerde Gemeente De Valk-Wekerom breidt haar kerkgebouw uit.

In het Gelderse Wekerom worden extra zitplaatsen toegevoegd, waarna de kerk plaats biedt aan bijna 2000 kerkgangers. Het gebouw wordt aan meerdere kanten uitgebreid en de opstelling van de kerkzaal wordt een kwartslag gedraaid. De gemeente heeft inmiddels bijna 2200 leden. Tijdens de verbouwing kerkt de gemeente in een bedrijfshal in de buurt.

ERMELO

De gereformeerde Maranathakerk in Ermelo komt te koop.

Daarmee houdt Ermelo nog een ander

gereformeerd kerkgebouw over, de Immanuelkerk. Het kerkgebouw wordt nu nog gebruikt voor erediensten en zal, in overleg met de koper, overgedragen worden. De verkoop start eind augustus.

GOUDA

De voormalige rooms-katholieke Onze Lieve Vrouwe Hemelvaartkerk in Gouda is verkocht.

Investeringsmaatschappij Dunavast is de nieuwe eigenaar. In samenwerking met een zorgorganisatie wil zij het gebouw herontwikkelen tot een kleinschalig woonzorgcomplex voor ouderen met dementie. De kerk werd in 1982 in gebruik genomen en is in 2021 aan de eredienst onttrokken.

Onze Lieve Vrouwe Hemelvaartkerk in Gouda

HEERLEN

Er komt toch geen zwembad in de leegstaande Sint-Franciscus van Assisiëkerk in Heerlen.

Het plan kostte zo'n 20 miljoen euro en is door het stadsbestuur in de ijskast gezet. De eerdere begroting bedroeg 6,7 miljoen, maar na wat reken- en tekenwerk bleek dit bedrag veel hoger uit te vallen. De toegezegde 6,7 miljoen komt nu ten gunste van andere projecten in het centrum van de Limburgse stad.

HOF VAN TWENTE

De gemeente Hof van Twente koopt mogelijk drie rooms-katholieke kerkgebouwen aan.

Met de aankoop wil de gemeente regie houden op de herontwikkeling van de gebouwen in Bentelo, Goor en Hengevelde. Een van de drie kerken is al gesloten, de andere twee worden later dit jaar aan de eredienst onttrokken. De herontwikkeling behelst bijvoorbeeld een combinatie

van woningen, zorg of maatschappelijke voorzieningen.

HUIZUM

Het kerkelijk centrum bij de Dorpskerk in Huizum is verbouwd en gerenoveerd.

De plafonds en de deuren van de benedenverdieping zijn vernieuwd, er is nieuwe energiezuinige verlichting aangebracht en alles is geveerd. Huizum hoort bij de Friese hoofdstad Leeuwarden. De kosten voor deze verbouwing kwamen uit op ongeveer 60.000 euro. De Dorpskerk, stammend uit de twaalfde eeuw, is eigendom van de stichting Alde Fryske Tsjerken.

NIJKERK

De Vredeskerk in Nijkerk heeft verbouwplannen.

Het gebouw heeft een renovatie nodig en moet energiezuiniger. De gemeente beschikt over onvoldoende financiële middelen en gaat om die reden enkele zalen slopen. Op die plek verrijst een vijftal appartementen en een vrijstaande woning. Dat genereert de middelen die nodig zijn voor renovatie en verduurzaming. De kerk wordt niet alleen gebruikt voor erediensten. Er vinden ook voor andere activiteiten plaats, zoals concerten, bijeenkomsten en tentoonstellingen. De burgerlijke gemeente heeft toegezegd te willen meewerken aan de plannen. Er lopen nog de nodige onderzoeken gedaan naar de haalbaarheid.

Vredeskerk in Nijkerk

OUD-VOSSEMEER

Begin mei is een torenspits geplaatst in Oud-Vossemeer.

De spits landde op de nieuwe kerk van de Gereformeerde Gemeente in Nederland in

de Zeeuwse plaats. De bouw van de kerk is zo goed als klaar, de ingebruikname is gepland voor eind september.

RINSUMAGEEST

De protestantse Alexanderkerk in Rinsumageest is weer open.

De kerk, in de Friese gemeente Dantumadeel, stond anderhalf jaar in steigers, omdat een restauratie nodig bleek. Een deel van de kerk dateert van rond 1100. Het gebouw is nog in gebruik voor kerkdiensten en zal vaker ingezet worden voor lezingen, concerten en andere culturele activiteiten. Aan de buitenzijde van de kerk zijn de kapconstructie en de koperen krimpgoet gerestaureerd en is er geschilderd en gevoegd. In de kerk zijn oude grafstenen weer zichtbaar gemaakt door verhoogde houten vloeren te verwijderen en is de kerk opnieuw ingericht.

Alexanderkerk in Rinsumageest

ROELOFARENDVSVEEN

Er komen woningen in en om de voormalige rooms-katholieke kerk in Roelofarendsveen.

De gemeenteraad van Kaag en Braassem in Zuid-Holland heeft dat besloten. Om en in de kerk verrijzen seniorenappartementen, sociale huurwoningen en dijkwoningen. De kerk is in 2025 aan de eredienst onttrokken en daarna verkocht aan een lokaal bouwbedrijf.

TERHEIJDEN EN WAGENBERG

Twee parochies in Brabant sluiten hun deuren.

Het gaat om de rooms-katholieke Antonius Abtkerk in Terheijden en de Gummaruskerk in Wagenberg. Minder kerkbezoek en betrokkenheid zorgen voor minder inkomsten en daarmee kunnen de lasten van de gebouwen niet meer gedragen worden. De parochianen kunnen blijvend terecht in de Maria Magdalenakapel in Made. De intentie is om de oorspronkelijke uitstraling van de gesloten gebouwen te behouden.

Antonius Abtkerk Terheijden

ZUTPHEN

Dankzij een subsidie van Provinciale Staten van Gelderland wordt de Walburgiskerk in Zutphen gerestaureerd.

De Staten stelden een subsidie van 3,8 miljoen euro beschikbaar. De restauratie duurt circa tien jaar en is opgedeeld in meerdere fasen. De totale kosten bedragen zo'n 15 tot 20 miljoen euro. De nu verkregen subsidie is bestemd voor de eerste fase, die eind 2026 begint en duurt tot 2030. Hierin wordt de noordzijde van de kerk onder handen genomen, inclusief Mariaportaal. Onder meer worden natuursteen en beeldhouwwerk gerestaureerd, metsel- en voegwerk hersteld en worden glas-in-lood, voorzetbeglazing en koperen goten

vernieuwd. Ook wordt leiwerk hersteld en schilderwerk in het portaal uitgevoerd. De Walburgiskerk is eigendom van Stichting Oude Gelderse Kerken.

ZWOLLE

De protestantse gemeente in Zwolle gaat drie kerkgebouwen afstoten.

Dat heeft de kerkenraad besloten. Ieder jaar loopt het ledental terug met 4% per jaar. Dat zorgt voor financiële tekorten en op termijn voor het niet in stand kunnen houden van predikantsplaatsen, gemeenten en hun gebouwen. De kerkenraad streeft ernaar de af te stoten kerkgebouwen zo mogelijk voor christelijke doeleinden te behouden.

Walburgiskerk Zutphen

Voor deze rubriek maakt Kerkmagazine dankbaar gebruik van allerlei schriftelijke en digitale bronnen. Hieronder zijn het Reformatorisch Dagblad, diverse regionale kranten (via Google alerts), Facebookpagina Nederlands religieus erfgoed, Stichting Alde Fryske Tsjerken, Stichting Oude Groninger Kerken, Stichting Oude Gelderse Kerken en websites van plaatselijke gemeenten, parochies en kerken. Uw tips zijn welkom op kerkmagazine@helderblauw.nl

GROTE KERK

MAURIK - NL

PRODUCT LYNX I MET OPDEKSTOFFERING

Kerkgebouwen worden naast erediensten steeds vaker gebruikt voor culturele activiteiten, zoals concerten en optredens. Dit vraagt om flexibel inzetbaar meubilair dat eenvoudig kan worden opgesteld, uitgebreid of van opstelling kan veranderen. Casala biedt een breed assortiment stoelen die qua design, comfort en functionaliteit naadloos aansluiten op zowel een traditioneel als een modern kerkgebouw. Wij adviseren u graag over uw inrichtingsvraagstuk. U bent van harte welkom in onze showroom.

Showroom
Rolweg 10
4104 AV Culemborg
0345 51 73 88
info@casala.com

WWW.CASALA.COM

casala

Kerkdienstgemist

is nu *samen met*

Donkey Mobile

*Wij geloven in de
toekomst van de kerk*

Ontdek wat dit voor uw gemeente kan
betekenen. Volg onze gratis demo!

